Պրոլետարներ բոլոր երկրների, միացե՛ք

ԵՐԵԿՈՅԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

ՕՐԳԱՆ ՀԿԿ ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՍՈՎԵՏԻ
«ЕРЕКОЯН ЕРЕВАН» Орган Ереванского КП Армении и Ереванского Совета депутатов трудящихся

№285 (5817)
ՇԱԲԱԹ
4
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ
1976

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է 1957 Թ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ

ԳԻՆԸ՝ 2 ԿՈՊ.

● ՍՍՀՄ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐՎԱ ԱՌԹԻՎ

ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԸ ԵՎ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՆ ԱՆԲԱԺԻՆ ԵՆ

Նկարիչ՝ Վ. ՍԱՐԻՐՅԱՆԻՆՎ.

ՍՍՀՄ սահմանադրության օրը մեր երկրում նշվում է որպես սոցիալիստական դեմոկրատիայի հաղթանակի տոն: Հաղթանակած սոցիալիզմի սահմանադրության հաստատությունը կայանում է հրատարակելու, որ այն ոչ միայն հույակեց բոլոր աշխատավորների իրավունքները, ազատությունը և երաշխավորեց դրանք, այլև ապահովեց դրանց իրականացումը:

Սոցիալիզմի հաղթանակները ապացույց օրինակ են հանդիսանում կապիտալիստական երկրների աշխատավորների և բոլոր այն ժողովուրդների համար, ովքեր պայքարում են ազատագրվելու գաղութային կախվածությունից:

Իրական դեմոկրատիան, որպես աշխատավոր ժողովրդի իշխանություն, պատմության մեջ առաջին անգամ հաստատեց մեր երկրում տեղի ունեցած Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխությունը: Սովետական իշխանությունը, բանվոր դասակարգի գլխավորությամբ, աշխատավոր մասսաների ձեռքը տվեց բնական ու հասարակական հարստություններ, ոչնչացրեց մասնավոր սեփականությունը և հաստատեց արտադրամիջոցների հասարակական սեփականություն, մտցրեց աշխատանքի համընդհանուր պարտականություն, նշեց դասակարգային բոլոր արտոնությունները և ամրապնդեց հաղթանակների փաստական հավասարությունը: Միայն սոցիալիստական հասարակարգում է «Դեմոկրատիա» հասկացողությունն իրական իմաստը լրացվում ամբողջությամբ:

ՍՍՀՄ պատմական փորձը հաստատեց է հաղթանակների լայն մասնակցությունը պետական ու հասարակական հարցերի լուծմանը: Աշխատանքային ու հաղթական բուռն վերելքի պայմաններում սովետական մարդիկ իրագործում են ՍՄԿԿ XXV համագումարի որոշումները:

Մեր երկրի էկոնոմիկայի պլանաչափ զարգացումը, գործազրկության վերացումը, աշխատավորների նյութական ու կուլտուրական մակարդակի անշեղ աճը հստակի հերաշխիք են հաղթանակների բոլոր իրավունքների ու ազատության իրագործման ապահովությամբ:

Սոցիալիստական դեմոկրատիան թափանցում է հասարակության բոլոր ոլորտները, ներդաշնակորեն զուգակցելով անձի, սոցիալական խմբերի և ամբողջությամբ վերցրած հասարակության շահերը, բարգավաճում աշխատավորության շահագրգռվածությունը հանուն հայրենիքի տնտեսական ու պաշտպանական հզորության հետագա ամրապնդման, հանուն սոցիալիզմի առավելությունների լիովին օգտագործման:

«Այժմ մենք ոչ միայն տեսությունից,— ՍՄԿԿ XXV համագումարում ասաց ընկ. Լ. Ի. Բրեժնևը, — այլև բազմամյա պրակտիկայից գիտենք, ինչպես որ իսկական դեմոկրատիան է անհնար առանց սոցիալիզմի, այնպես էլ սոցիալիզմն է անհնար առանց դեմոկրատիայի մշտական զարգացման: Մեր սոցիալիստական դեմոկրատիայի կատարելագործումը մեզնից նախ և առաջ հասկանում ենք որպես հասարակության բոլոր գործերի կառավարումը աշխատավորության ավելի ու ավելի լայն մասնակցության անշեղ ապահովում, որպես մեր պետականության դեմոկրատական հիմունքների հետագա զարգացում, որպես անհատի բազմակողմանի ծաղկման պայմանների ստեղծում: Այդ ուղղությամբ կուսակցությունն աշխատել է և կաշխատի այսուհետև էլ»:

ՍՍՀՄ սահմանադրության պանծալի տոնը աշխատանքային ակնառու նվաճումներով են դիմավորում Կիրովի անվան «Նաիրիտ» արտադրական միավորման 1—11 բ արտադրամասի աշխատողները: Կառուցակագործների այս առաջավոր կոլեկտիվը հարվածային աշխատանքի հերթափոխի է կանգնել ՍՄԿԿ XXV համագումարի պատմական որոշումները անշեղորեն իրագործելու, որակի և արդյունավետության հնգամյակի անդրանիկ տարին տեխնիկատնտեսական բարձր ցուցանիշներով նշանավորելու համար:

Ապարատավարները, փականագործները, կշռավարները, ողջ կոլեկտիվը կազմակերպված աշխատանքի հիանալի օրինակներ են ցույց տալիս: Այսպես, նոյեմբերի 21-ին Անատոլի Գյուրջինյանի ղեկավարած հերթափոխությունը առաջադրանքը կատարեց 160 տոկոսով, իսկ նոյեմբերի 24-ի գիշերը այդ ռեկորդային ցուցանիշը մեկ տոկոսով գերազանցեց Անդրանիկ Սարգսյանի ղեկավարած «Ա» հերթափոխությունը:

Հարվածայնորեն են աշխատում նաև Վլադիմիր Գուլինի ղեկավարած «Բ» հերթափոխության մարդիկ: Առաջավոր կառուցակագործներ Սուրեն Պետրոսյանը, Վլադիմիր Մորրոն, Սասնա Պետրոսյանը, Նորիկ Գալստյանը, Անուշավան Պետրոսյանը և շատ ուրիշներ իրենց առաջադրանքները կատարում են 180—200 տոկոսով, թողարկում բարձրորակ նաիրիտներ:

Կոլեկտիվի հաջողություններին մեծապես օգնում են փականագործները, որոնք համաձայնեցված և հետևողական աշխատանքի շնորհիվ ապահովում են մեքենասարքավորումների հստակ և համաչափ աշխատանքը, արտադրական բոլոր կարողությունների արդյունավետ օգտագործումը:

Ն. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

ԱՌԱՎՈՏՅԱՆ ԹԵՐԹՈՒՐ ԷՋԵՐԻՑ

ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱԺԵՇՏԸ

Մեր հայրենիքի մայրաքաղաք Մոսկվան դեկտեմբերի 3-ին վերջին հրաժեշտը տվեց ականավոր ռազմական գործիչ, ՍՄԿԿ Կենտկոմի անդամ, ՍՍՀՄ Գերագույն սովետի դեպուտատ, Սովետական Միության կրկնակի հերոս, ՍՍՀՄ պաշտպանության մինիստրի առաջին տեղակալ, Վարշավայի պայմանագրի մասնակից պետությունների միացյալ զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար, Սովետական Միության մարշալ Իվան Իգնատևիչ Յակուբովսկուն:

— Սովետական բանակի Մ. Վ. Ֆրունզեի անվան կենտրոնական տան Կարմրադրոշ դահլիճ: Մահիկների մեջ թաղված բարձր պատվանդանի վրա դրված է հանգուցյալի աճյունատափոքրը:

Հնչում են սգո մեղեդիները, փոխվում է պատվո պահակը: Պատվո պահակ են կանգնում կուսակցական, պետական և հասարակական գործիչներ, զորապետներ:

Թաղման հանձնաժողովի անդամները սգո մեղեդու հնչյունների տակ աճյունատափոքրը դուրս են բերում սովետական բանակի կենտրոնական տնից և դնում դիակառքի վրա: Սգո թափորը շարժվում է դեպի Կարմիր հրապարակ:

Միությունների տան մոտ Սովետական Միության մարշալ Ի. Ի. Յակուբովսկու աճյունատափոքրը փոխադրվում է հրետասայլի վրա:

Սգո թափորը կանգ է առնում Վ. Ի. Լենինի դամբարանի առջև: Ի. Ի. Յակուբովսկու աճյունատափոքրը հրետասայլից փոխադրվում է պատվանդանի վրա:

Դամբարանի տրիբունան են բարձրանում ընկերներ Լ. Ի. Բրեժնևը, Ֆու. Վ. Անդրոպովը, Վ. Վ. Գրիշինը, Ա. Ա. Գրոմիկոն, Ա. Գ. Կիրիլենկոն, Ֆ. Դ. Կուլակովը, Ա. Ֆա. Պելշեն, Ն. Վ. Պոդգորնին, Մ. Ա. Սուսլովը, Դ. Ֆ. Ուստինովը, Գ. Ն. Դեմիշևը, Պ. Ե. Մաշերովը, Բ. Ն. Պոնոմարյովը, Մ. Ս. Սոլոմենցևը, Ի. Վ. Կապիտոնովը, Վ. Ի. Դոլգիխը, Կ. Ֆ. Կատուշևը, Մ. Վ. Զիմյանինը, Կ. Ու. Չեռնենկոն, Ֆա. Գ. Ռյաբովը: Այստեղ են նաև թաղման կառավարական հանձնաժողովի անդամները:

Սկսվում է սգո միտինգը: ՍՄԿԿ Կենտրոնական կոմիտեի, ՍՍՀՄ Գերագույն սովետի նախագահության և սովետական կառավարության հանձնարարությամբ սգո միտինգը բացում է թաղման կառավարական հանձնաժողովի նախագահ, ՍՄԿԿ Կենտկոմի բանբյուրոյի անդամ, ՍՍՀՄ պաշտպանության մինիստր, Սովետական Միության մարշալ Դ. Ֆ. Ուստինովը:

Խոսքը տրվում է Սովետական Միության մարշալ Կ. Ս. Մոսկալենկոյին:

Դժվար է հավատալ, ասաց նա, որ ընդմիշտ դադարեց բարախել անվեհեր զինվոր, սովետական բոցաշունչ հայրենասեր, մեր երկրի ականավոր ռազմական գործիչ, Սովետական Միության մարշալ Իվան Իգնատևիչ Յակուբովսկու սիրտը: Մենք՝ հին սերնդի զինվորականներս, որ մոտիկից ճանաչում էինք Իվան Իգնատևիչին և պատերազմի առեղ տարիներին նրա հետ կիսել ենք անհաջողությունների դառնությունն ու հաղթանակների բերկրանքը, մի առանձին ցավով ենք զգում անփոխարինելի կորստյան ծանրությունը:

Այնուհետև ելույթ ունեցավ ՍՄԿԿ Մոսկվայի քաղաքային կոմիտեի քարտուղար Վ. Ն. Մակեևը:

Խոսքը տրվում է սոցիալիստական աշխատանքի հերոս, ՍՍՀՄ Գերագույն սովետի դեպուտատ, Մոզիրյովի մարզի «Դրիբինսկի» սովխոզի տրակտորիստ Ա. Ա. Բայկովին:

Ելույթ է ունենում Բուլգարիայի Ժողովրդական Հանրապետության ժողովրդական պաշտպանության մինիստր, բանակի գեներալ Դ. Զուրովը:

Սգո միտինգն ավարտված է:

Կոմունիստական կուսակցության ու սովետական պետության ղեկավարները բարձրացնում են Ի. Ի. Յակուբովսկու աճյունասափորը և շարժվում դեպի Կրեմլի պարիսպը: Հրետանային սալյուտի հնամյակների ներքո սափորը դրվում է որմնախորշի մեջ և ծածկվում մարմարե սալիկով:

ԷՆԳԱՍՅԱԿԻ ԲԱՅԼԵՐԸ

Արտադրական ռեկորդներով

Տարեկանը կատարված է

«Մասիս» ֆիրմայի կոշիկի փորձարարական ֆաբրիկայի կոլեկտիվը, իրականացնելով սոցիալիստական մրցությամբ ստանձնած պարտավորությունները, ժամկետից շուտ՝ նոյեմբերի 26-ին, տեխնիկատնտեսական բոլոր ցուցանիշներով կատարեց ընթացիկ տարվա պետական առաջադրանքները:

Ամբողջ արտադրանքի 70 տոկոսը թողարկվել է որակի պետական նշանով, արտադրությունում ներդրվել են 75 մոդելներ, որոնք արժանացել են սպառողների հավանությանը: Կոլեկտիվը աշխատել է խնայողաբար և տնտեսել 34 հազար քառակուսի դեցիմետր փափուկ կաշի և 24 հազար քառակուսի դեցիմետր կոշտ կաշի, 34 հազար կիլովատ-ժամ էլեկտրաէներգիա:

Ֆաբրիկան մինչև տարվա վերջը լրացուցիչ կարգով կթողարկի 20 հազար զույգ նրբագեղ կոշկեղեն:

Վ. ԲԻՍՏԱՆՋՅԱՆ
ֆաբրիկայի դիրեկտոր
Լ. ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ
կուսկազմակերպության քարտուղար
Հ. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ
ֆաբկոմի նախագահ

Ավտոբեռնիչների գործարանի մեխանիկական արտադրամասում պատրաստվում են ավտոբեռնիչների բազմապիսի դետալներ: Առավել բարդ գործերից մեկը՝ ատամնանիվների մշակումը բարձր որակով են կատարում հեղինակ բանվորներ Հակոբ Գալստյանը, Հովհաննես Եգիազարյանը և Էդիկ Գալստյանը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԻ ՆՈՐ ԴԱՓՆԵԿԻՐՆԵՐԸ

ԱԿԱԴԵՄԻԿՈՍ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ
Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների սովետին առընթեր գիտության ու տեխնիկայի Հայկական ՍՍՀ պետական մրցանակների հանձնաժողովի նախագահ

Հայաստանում սովետական իշխանության հաստատման 56-րդ տարեդարձի տոնակատարության օրերին հրապարակվեց Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի և Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների սովետի որոշումը գիտության ու տեխնիկայի Հայկական ՍՍՀ 1976 թվականի պետական մրցանակները շնորհելու մասին:

Հայկական ՍՍՀ պետական մրցանակների դափնեկիրների ցուցակը համալրվեց նոր արժանավոր անուններով:

Գիտության բնագավառում պետական մրցանակի են արժանացել Ա. Բ. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԸ և Ա. Հ. ՄԱՆԹԱՇՅԱՆԸ 1966—1974 թվականներին կատարած աշխատանքների ցիկլի համար, որոնք հրապարակվել են գիտական հանդեսներում և ընդհանրացվել «Տարրական պրոցեսները գազափուլային դանդաղ ռեակցիաներում» մենագրության մեջ:

Հեղինակներն առաջարկել են գազափուլային դանդաղ ռեակցիաների ուսումնասիրման նոր սկզբունք, որը ներկայումս ճանաչում է գտել ինչպես մեր երկրում, այնպես էլ արտասահմանում:

Մշակված է փորձնական նոր մեթոդ, որը թույլ է տալիս ուսումնասիրել գազերի գոյացման և ծախսման կինետիկան բարդ ռադիկալ շղթայական գազակերպ ռեակցիաների ընթացքում: Առաջին անգամ փորձնական կերպով հետազոտվել են շղթաների ծնման՝ շղթայական ռեակցիաներում ակտիվ կենտրոնների (ազատ ռադիկալների) առաջացման գոյացման պրոցեսները: Ջրածնի, մի շարք ածխաջրածինների, ալդեհիդների օքսիդացման և հալոգենալկիլների տրոհման ռեակցիայի օրինակով ցույց է տրվել, որ համեմատաբար ցածր ջերմաստիճանների պայմաններում այդ պրոցեսները տեղի են ունենում հետերոգեն, իսկ բարձր ջերմաստիճանների պայմաններում հոմոգեն մեխանիզմներով:

Մի շարք ալդեհիդների, ածխաջրածինների օքսիդացման ռեակցիաներում առաջին անգամ հայտնաբերվել են առաջատար ակտիվ կենտրոններ, բացահայտվել են ածխաջրածինների օքսիդացման մեխանիզմի սկզբունքորեն նոր գծեր: Հեղինակների մշակած սկզբունքի օգնությամբ հայտնաբերվել է գերբացախաթթվի հետերոգեն ռադիկալ տրոհման երևույթ: Այդ աշխատանքները հնարավորություն են ստեղծում հիշյալ երևույթն օգտագործելու մի շարք կարևոր, գործնականում արժեքավոր թթվածին պարունակող միացությունների սինթեզման համար:

Հեղինակների աշխատանքները, որոնք ընդհանրացված են մենագրության մեջ, անտարակույս, սկզբունքային նշանակություն ունեն բարդ ռադիկալ պրոցեսների կինետիկայի ու մեխանիզմների հետազոտության համար: Հեղինակների առաջարկած մեթոդները լայնորեն օգտագործվում են ինչպես մեր երկրի լաբորատորիաներում, այնպես էլ արտասահմանում:

Այդ հիմնարար հետազոտությունները նշանակալի ավանդ են քիմիական գիտության համար և գործնական մեծ նշանակություն ունեն ածխաջրածնային վառելիքների՝ թթվածին պարունակող արժեքավոր պրոդուկտների նպատակային օքսիդացման համար, որոնց պաշարները մեր երկրում մեծ են:

Գիտության բնագավառում պետական մրցանակի արժանացած մյուս աշխատանքը հեղինակների կոլեկտիվի՝ Հ. Գ. ՄԱՂԱԼՅԱՆԻ, Գ. Հ. ՓԻՐՋԱՆԻ, Ա. Ս. ՖԱՐԱՄԱԶՅԱՆԻ, Շ. Հ. ԱՄԻՐՅԱՆԻ, Ա. Ի. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆԻ, Վ. Հ. ՊԱՐՈՆԻԿՅԱՆԻ, Ռ. Ն. ԶԱՐՅԱՆԻ, Բ. Մ. ՄԵԼԻՔՍԵԹՅԱՆԻ, Ա. Գ. ՀԱԿՈԲՅԱՆԻ «Հազվագյուտ և ազնիվ տարրերը Հայկական ՍՍՀ հանքային ֆորմացիաներում» մենագրությունն է: Նրանում ընդհանրացված են Հայկական ՍՍՀ հանքային ֆորմացիաներում հազվագյուտ և ազնիվ մետաղների տեղաբաշխման օրինաչափությունների բազմամյա մանրակրկիտ հետազոտությունների արդյունքները:

Մենագրության մեջ տրվում է Հայաստանի ավելի քան հիսուն հանքավայրերի հանքաբարերի հանքաբանական-գեոքիմիական առանձնահատկությունների նկարագրությունը:

Հեղինակների հետազոտությունների շնորհիվ, որոնք հիմնված են հանքատեսակների բնութագրման արդիական մեթոդների կիրառման վրա, գտնվել են հազվագյուտ տարրերի՝ թելլուրի, գերմանիումի, վիսմուտի, ոսկու, արծաթի, հազվագյուտ կավահողերի և այլ տարրերի ավելի քան 70 հետաքրքրական հանքատեսակներ: Աշխատության մեջ տրվում է Հայկական ՍՍՀ տերիտորիայում գտնվող հազվագյուտ և ազնիվ տարրերի պրոգնոզային գնահատականը, նշելով հանքավայրերի հեռանկարային տեղամասերը, գոտիները, բովանդակվում են հանձնարարականներ հանքահումքի կոմպլեքսային օգտագործման, բոլոր արժեքավոր խառնուրդների կորզման և հետագա օգտագործման-հետախուզական աշխատանքների ուղղությունների վերաբերյալ:

Այդ հետազոտությունների արդյունքները օգտագործում են հանրապետության և Սովետական Միության գիտական ու արտադրական զանազան կազմակերպություններ: Մենագրությունը, անտարակույս, կարևոր գիտական ու գործնական նշանակություն ունի և արժեքավոր ավանդ է հազվագյուտ և ազնիվ տարրերի հանքաբանության ու գեոքիմիայի պրոբլեմի ուսումնասիրման գործում:

Տեխնիկայի բնագավառում մրցանակի է արժանացել Ա. Թ. ԲՈՒՇՈՒԿՅԱՆԻ, Մ. Ա. ՍԵՄԵՐՋՅԱՆԻ, Լ. Խ. ԴԱՎԹՅԱՆԻ, Հ. Հ. ՊԱՏՎԱԿԱՆՅԱՆԻ, Գ. Ս. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ, Գ. Ա. ԶԱՔԱՐՅԱՆԻ, Ի. Բ. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ, Մ. Ե. ՂԱԶԱՐՅԱՆԻ, Ս. Բ. ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԻ, Ա. Ա. ՆԱՐԻՆՅԱՆԻ, Է. Գ. ՄԱՆՈՒՉԱՐՅԱՆԻ, ՅՈՒ. Ֆ. ՍՈՏՈՎԻ, Վ. Պ. ՍԱԼԱԿԱՏՈՎԻ «ԵՍ—1030 էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենայի մշակման և սերիական արտադրության մեջ ներդրման համար» աշխատությունը:

(Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում)

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱԼԵՅՈՒՐՔ

✦ ՆՅՈՒ-ՅՈՐՔ, ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի առաջին կոմիտեն միահամուռ հավանություն տվեց զինաթափման համաշխարհային կոնֆերանսի վերաբերյալ բանաձևին, որի հրավիրման գաղափարը առաջ է քաշել Սովետական Միությունը: Աշխարհի բոլոր ժողովուրդները կենսականորեն շահագրգռված են զինաթափման շուրջը վարվող բանակցությունների հաջողությամբ, և բոլոր պետությունները պետք է ի վիճակի լինեն ավանդ ներդնել այդ նպատակի իրականացման համար միջոցներ մեծարկելու մեջ, ընդգծվում է բանաձևում: Զինաթափման համաշխարհային կոնֆերանսը կարող է նպաստել այդ նպատակների իրականացմանը, և միջուկային զենք ունեցող բոլոր տերությունների համագործակցությունը զգալի չափով կհեշտացներ այդ գործը:

Բանաձևով առաջարկվում է ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 32-րդ նստաշրջանի օրակարգի մեջ մտցնել «Զինաթափման համաշխարհային կոնֆերանս» կետը:

Կոմիտեն միահամուռ հավանություն տվեց նաև այն բանաձևին, որով նախատեսվում է 1978 թվականի մայիս-հունիս ամիսներին Նյու-Յորքում հրավիրել զինաթափմանը նվիրված՝ ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի հատուկ նստաշրջան: ՄԱԿ-ի շրջաններում այն կարծիքին են, որ այդ նստաշրջանը պետք է փուլ դառնա զինաթափման համաշխարհային կոնֆերանսի հրավիրման ճանապարհին:

Բանաձևով հավատավորվում է, որ զինաթափումը ՄԱԿ-ի հիմնական նպատակներից մեկն է և ընդգծվում է, որ սպառազինությունների մրցավազքի շարունակումը սպառնում է միջազգային խաղաղությանն ու անվտանգությանը, կլանում հսկայական միջոցներ, որոնք չափազանց անհրաժեշտ են անհապաղ ու սոցիալական զարգացման համար:

✦ ԼՈՄԱ: «Գազոմետի» զրահանավը աշխարհահռչակ կինոժապավենի ցուցադրմամբ Գերուի մարդաքաղաքում ավարտեց սովետական ֆիլմերի փառատոնը, որը նվիրված է սովետական ականավոր կինոռեժիսոր Սերգեյ Էյզենշտեյնի ստեղծագործությանը: Փառատոնը կազմակերպել է կուլտուրայի ազգային ինստիտուտը:

Գերուի հանդիսականները դիտեցին Ս. Էյզենշտեյնի խոշորագույն կինոստեղծագործություններից մեկը՝ «Իվան Ահեղ» ֆիլմը, ինչպես նաև նրա մի շարք անավարտ գործեր:

✦ ՄԱԴՐԻԴ: Այստեղ կայացավ Բալեարյան 35 ընդդիմադիր կուսակցությունների և արհմիությունների ներկայացուցիչների հանդիպում: Նրանք քննարկեցին այն հանձնաժողովի կազմին վերաբերող հարցը, որը ընդդիմադիր կուսակցությունների անունից պետք է բանակցի Բալեարյան կառավարության նախագահ Ա. Սաստրեսի հետ բանակցությունները վարի երկրում քաղաքական ազատություններն ընդլայնելու շուրջը: Այդ բանակցությունների անցկացման մասին պայմանագրի հավանությունը կայացվել էր մի քանի օր առաջ:

Հանդիպման մասնակիցները համաձայնեցին, որ հանձնաժողովի մեջ պետք է մտնի տասը մարդ, այդ թվում Բալեարյան կոմունիստական կուսակցության ներկայացուցիչը:

✦ ԲԵՌԼԻՆ: Լայպցիգում ավարտված միջազգային կոնֆերանսում քննարկվում էին ՏԳԻ-ի անդամ երկրների ձեռնարկություններում էլեկտրաարտավորումների արտադրության պրոցեսները ռացիոնալացնելու հարցերը: Կոնֆերանսին մասնակցում էին ՏԳԻ-ի անդամ երկրների, ինչպես նաև Հարավսլավիայի 500-ից ավելի գիտնականներ և տեխնիկական մասնագետներ: Նրանք փորձի փոխանակություն կատարեցին, թե ինչպես են օգտագործվում նորագույն գիտական նվաճումները ու աշխատանքի առաջավոր մեթոդները, քննարկեցին արտադրամասերի տեսանելիության հարցերը:

Իտալիայում շարունակվում են աշխատավորների մասայական ելույթները: Նրանք պահանջում են մեծացնել կապիտալ ներդրումները արդյունաբերության և գյուղատնտեսության մեջ, վճռական միջոցներ ձեռնարկել ինֆլյացիայի, գործազրկության և Իտալիան բնդգրկած տնտեսական ճգնաժամի դեմ պայքարի ուղղությամբ:

ԿԱՐՈՒՄ.— Միլանի բանվորների գործադուլը:

(ՏԱՍՍ-ի ֆոտոխրոնիկա)

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԻՍՏԻ ՄԱՍԻՆ

1976 թվականի դեկտեմբերի առաջին կեսին Սոֆիայում տեղի կունենա Վարշավայի պայմանագրի մասնակից պետությունների պաշտպանության մինիստրների կոմիտեի հերթական նիստը:

Նախատեսվում է նիստում քննարկել Վարշավայի պայմանագրի կազմակերպության ռազմական մարմինների ընթացիկ գործունեության հարցերը:

(ՏԱՍՍ)

ՍՍՀՄ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՄԱՆԸ ԳԻՐԸ

ՆԿԱՐԻՉ Գ. Ս. ԽԱՆԶԱՅԱՆԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՈՇԻ ՇՔԱՆՇԱՆՈՎ ՊԱՐԳԵՎԱՏՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Սովետական կերպարվեստի զարգացման գործում ունեցած վաստակի համար և ծննդյան հիսնամյակի կապակցությամբ նկարիչ Գրիգոր Սեդրակի ԽԱՆԶՅԱՆԻՆ պարգևատրել ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՈՇԻ շքանշանով:

ՍՍՀՄ Գերագույն սովետի նախագահության նախագահ՝ Ն. ՊՈԴԳՈՐՆԻ
ՍՍՀՄ Գերագույն սովետի նախագահության քարտուղար՝ Մ. ԳԵՈՐԳԱԶԵ

Մոսկվա, Կրեմլ, 2 դեկտեմբերի 1976 թ.

ՀՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՄԱՆԸ ԳԻՐԸ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ Ն. Ս. ՏԻԽՈՆՈՎԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՊԱՏՎՈԳՐՈՎ ՊԱՐԳԵՎԱՏՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Սովետահայ գրականության պրոպագանդման ու զարգացման գործին մատուցած ծառայությունների համար և ծննդյան ութսունամյակի կապակցությամբ բանաստեղծ Նիկոլայ Սեմյոնովիչ ՏԻԽՈՆՈՎԻՆ պարգևատրել Հայկական ՍՍՀ Գերագույն սովետի պատվոգրով:

Հայկական ՍՍՀ Գերագույն սովետի նախագահության նախագահ՝ Բ. ՍԱՐԿԻՍՈՎ
Հայկական ՍՍՀ Գերագույն սովետի նախագահության քարտուղար՝ Մ. ԲԱԽՇԻՆՅԱՆ

3 դեկտեմբերի 1976 թվականի, քաղ. Երևան

© National Library of Armenia OCR by Portmind

ԱՌԱՋԸՆԹԱՑԻ ԼԱՅՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ 15-ՐԴ ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԽՈՎԵՏԻ 6-ՐԴ ՍԵՍԻԱՆ

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, օրերս տեղի ունեցավ աշխատավորների դեպուտատների 15-րդ գումարման Երևանի քաղաքային խորհրդի 6-րդ նստաշրջանը:

Սեսիան քննարկեց «Երևանի քաղաքային տնտեսության զարգացման 1976—1980 թթ. հնգամյա պլանի և քաղաքային տնտեսության ու քաղաքի սոցիալ-կուլտուրական շինարարության 1977 թ. պլանի մասին» և «Երևան քաղաքի 1977 թ. բյուջեի ու 1975 թ. բյուջեի կատարողականի մասին» հարցերը:

Օրակարգի առաջին հարցի վերաբերյալ զեկուցմամբ հանդես եկավ Երբաղսովետի գործկոմի պլանային հանձնաժողովի նախագահ, դեպուտատ Ֆ. Զ. ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ:

— Հայկական ՍՍՀ Գերագույն սովետի 9-րդ գումարման 4-րդ սեսիան,— ասաց նա,— օրերս հաստատեց մեր հանրապետության ժողովրդական տնտեսության զարգացման 1976—80 թթ. հնգամյա պլանը և 1977 թ. պետական պլանը, որոնց հիմքում դրված են ՍՄԿԿ XXV համագումարի որոշումները, կուսակցության տնտեսական քաղաքականության հարցերի վերաբերյալ ՍՄԿԿ Կենտկոմի գլխավոր քարտուղար ընկ. Լ. Ի. Բրեժնևի կուրսանում բովանդակվող դրույթները ու հեռանկարները, ՍՄԿԿ Կենտկոմի և ՍՍՀՄ Մինիստրների սովետի «Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական տնտեսության հետագա զարգացման միջոցառումների մասին», ինչպես նաև հանրապետության կոմկուսի XXVI համագումարի որոշումները: Երևանի քաղաքային տնտեսության զարգացման 1976—1980 թթ. հնգամյա պլանը և քաղաքային տնտեսության ու քաղաքի սոցիալ-կուլտուրական շինարարության 1977 թ. պլանները հանդիսանում են հանրապետության պետական պլանի բաղկացուցիչ մասը և լիովին բխում են դրանից: Նշված պլանների նախագծերը քննարկվել են կուսակցության Երևանի քաղաքային կոմիտեի կողմից և հիմնականում արժանացել հավանության:

Այնուհետև զեկուցողը կանգ է առնում քաղաքային տնտեսության զարգացման հնգամյա պլանի և 1977 թ. պլանի հիմնական դրույթների վրա:

10-րդ հնգամյակը որակական լուրջ փոփոխություններ կմտցնի մայրաքաղաքի տնտեսության և նրա սոցիալ-կուլտուրական շինարարության բոլոր բնագավառներում: Բավական է ասել, որ քաղաքի արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը հնգամյակի վերջում կհասնի 2.723.900 հազար ռուբլու կամ կավելանա 40,5 տոկոսով: Առանձնահատուկ ուշադրություն կդարձվի արդյունաբերական ձեռնարկությունների տեխնիկական վերազինմանն ու աշխատատար արտադրատեսակների արտադրությանը:

Զգալիորեն կաճեն կապիտալ ներդրումների ծավալները. հնգամյակի ընթացքում, քաղաքի մասշտաբով, դրանք կկազմեն 1.739.700 հազար ռուբլի: Դրանց 58,1 տոկոսը կհատկացվի քաղաքային տնտեսության զարգացմանն ու քաղաքի սոցիալ-կուլտուրական օբյեկտների շինարարությանը: Կապիտալ ներդրումների նման ծավալները, ինչ խոսք, պատվիրատու և կապալառու կազմակերպություններից կպահանջեն աշխատանքի առավել բարձր կազմակերպվածություն, մարդկային և նյութատեխնիկական ռեսուրսների մոբիլիզացում և դրանց ռացիոնալ օգտագործում, պետական առաջադրանքների անվերապահ կատարման խոր գիտակցություն:

Բնականաբանային շինարարության հարցը միշտ էլ եղել է կուսակցության և կառավարության ուշադրության կենտրոնում: Այդ նպատակի համար հնգամյակում կապիտալ ներդրումների առող տեմպերը անվ անգամ ևս վկայում են այն մեծ հոգատարության մասին, որ ցուցաբերվում է ազգաբնակչության կոմունալ-կենցաղային պայմանների բարելավման նկատմամբ: Նախատեսվում է հնգամյակի տարիներին մայրաքաղաքում շահագործման հանձնել 2.345 հազար քմ ընդհանուր մակերեսով բնակելի շենքեր, գրանից ավելի քան երկու միլիոն քառ. մետր՝ Երբաղսովետի գծով, որը նախորդ հնգամյա պլանի համեմատ ավելի է 22,3 տոկոսով: Բնակարանային շինարարության նախատեսված ծրագրի իրականացումը հնարավորություն կտա մեկ բնակչին ընկնող միջին ապահովվածությունը հնգամյակի վերջում հասցնել 10,81 քառ. մետր ընդհանուր օգտագործման տարածության, ներկայիս փաստացի 10 քմ-ի դիմաց: Զեկուցողը առանձնահատուկ կանգ է առնում խարխուլ, վթարային և բարակային տիպի շենքերի վերացման, նախագծող և կառուցող կազմակերպությունների պատասխանատվության բարձրացման, բնակֆոնդի հիմնական և ընթացիկ նորոգման արդյունավետության, այդ գործում շրջսովետների գործկոմների և քաղսովետի գործկոմի բնակտնտեսության առաջատար դերի ապահովման հարցերին:

Դեպուտատների ուշադրությունը հրավիրվեց քաղաքային տնտեսության տարբեր ոլորտներում (ջրամատակարարում, ջերմամատակարարում, հասարակական տրանսպորտ և այլն) իրականացվելիք մի շարք կարևոր միջոցառումների վրա:

Հետևողականորեն իրականացնելով քաղաքի ջրամատակարարման բարելավման կուրսը, նախատեսվում է այդ նպատակի համար ներդնել ավելի քան 20 միլիոն ռուբլի: Կսկսվի և շահագործման կհանձնվի Արարատյան դաշտավայրից բերվող ստորգետնյա ջրերի խոշոր ջրատարի շինարարության 2-րդ հերթը՝ վայրկյանում 1.500 լիտր կարողությամբ: Ջրատարների շինարարությանը զուգընթաց՝ մեծ ուշադրություն կհատկացվի ջրամբարների կառուցմանն ու ջրմուղի ներքին ցանցի կարգավորմանը, քանի որ այժմ քաղաք մատք գործող ջուրը դեռևս արդյունավետ չի օգտագործվում, ջրի մի զգալի մասը անտեղի կորչում է՝ ջրացանցի անսարքության, ինչպես նաև ազգաբնակչության կողմից թույլ տրվող շռայլումների հետևանքով: Կսկսվեն Երևան քաղաքի ջրմուղային տնտեսության դիսպետչերացման և ավտոմատացման աշխատանքները:

Նոր հնգամյակում զգալի միջոցներ են ներդրվելու քաղաքի կոյուղացման հարցերի լուծման համար: Դրանք ընդհանուր առմամբ կկազմեն 15 միլիոն ռուբլի, որը 11,8 տոկոսով ավելի է, քան նախորդ հնգամյակում: Շահագործման կհանձնվի մաքրման կայանի Ֆենկալ ջրերի կենտրոնական մաքրման համալիրը, ինչպես նաև կկառուցվեն մի քանի մայրուղային խոշոր կոլեկտորներ:

Զեկուցողը հրապարակում է մի շարք թվեր, որոնք արտացոլում են հնգամյակի ընթացքում քաղաքի ազգաբնակչության շարունակվող աճը: Քաղաքի բնակչության թվաքանակը հասնելու է 1.000.000 հազարի: Դրանից 62,6 տոկոսը՝ 625 հազարը՝ կազմելու է աշխատունակ տարիքի բնակչությունը: Զգալիորեն աճում է նաև դպրոցական տարիքի երեխաների թիվը: Ուստի հանրապետության ղեկավարությունը ստիպված է լինելու ավելի մեծ միջոցներ հատկացնել դպրոցական շինարարության համար: Ներկայիս հինգ տարվա ընթացքում 1977 թ. սկսած՝ 10-ամյա դպրոցներ կշահագործվեն 22 հազար աշակերտական տեղերով, 8 հազար տեղերով նախադպրոցական հիմնարկներ, 1.370 մահճակալ-տեղով հիվանդանոցներ և այլն:

Զեկուցողը հանգամանորեն անդրադարձավ մայրաքաղաքի տնտեսական ու կուլտուրական կյանքի զարգացման, ինչպես նաև քաղաքի կոմպլեքսային բարեկարգման, կառուցապատման, մասնավորապես, կենտրոնի վերակառուցման հարցերին: Նա մասնավորապես խոսեց նոր հնգամյակում մայրաքաղաքի ժողովրդական կրթության, առողջապահության, մշակութային և սպորտային հիմնարկների ցանցի ընդլայնման, այդ նպատակի համար հատկացվող կապիտալ ներդրումների մասին:

— Կուսակցության XXV համագումարի դիրեկտիվներին համապատասխան,— շարունակեց ընկ. Ֆ. Ասատրյանը,— 10-րդ հնգամյակում հատուկ ուշադրություն կդարձվի ազգաբնակչության կենսամակարդակի բարձրացմանը, առևտրի, հասարակական սննդի, կենցաղսպասարկման հետագա զարգացմանը: Պետական առևտրի մասնաճյուղերի ապրանքաշրջանառության ծավալը մայրաքաղաքում կհասնի 362,6 միլիոն ռուբլով և կհասնի 1.181.600 հազար ռուբլու, որից քաղսովետի գործկոմի առևտրի վարչության գծով՝ 791,1 միլիոն ռուբլի: Նախատեսվում է մանրածախ առևտրի օբյեկտների ցանցն ավելացնել 40,6 հազար քմ-ով, հասարակական սննդանոցներինը՝ 5.000 նստատեղով:

Լուրջ տեղաշարժ կկատարվի կենցաղային սպասարկման ոլորտում. յուրաքանչյուր շնչին ընկնող սպասարկման ծառայությունների չափը նախորդ հինգամյակի համեմատությամբ կավելանա 67 տոկոսով, կապիտալ ներդրումների ծավալն այս ոլորտում կկազմի 21,5 միլիոն ռուբլի:

Էական բարեփոխումներ կկատարվեն կապի ծառայություններում, հյուրանոցային տնտեսությունում, քաղաքային սովետի գործկոմի սիստեմի մեջ մտնող արդյունաբերական ձեռնարկություններում, բնության պահպանության ու բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման ու Երևանի օդային ավազանի առողջացման գործում:

Խոսելով 10-րդ հնգամյակի առաջին տարում մայրաքաղաքի աշխատավորության ձեռք բերած հաջողությունների, ինչպես նաև առանձին թերությունների ու բացթողումների մասին, զեկուցողն անդրադառնում է քաղաքային տնտեսության զարգացման և քաղաքի սոցիալ-կուլտուրական շինարարության 1977 թ. պլանի նախագծին: Դրանում հաշվի են առնվել ինչպես հնգամյա պլանով նախատեսված միջոցառումները: Ուղևորների փոխադրումը ընդհանուր օգտագործման ավտոտրանսպորտով հնգամյակում կավելանա 406 միլիոն ուղևոր-կիլոմետրով: 1980 թ. ուղևորների փոխադրումը քաղաքային էլեկտրատրանսպորտով կկազմի 127 միլիոն մարդ, ընդ որում, փոխադրումները հիմնականում ավելանալու են տրոլեյբուսների հաշվին, զարգացում է ապրելու հատկապես այդ ցանցը:

Այս ոլորտում, որպես ամենակարևոր միջոցառում պետք է համարել հնգամյա պլանով նախատեսված ստորգետնյա արագընթաց էլեկտրատրանսպորտի շինարարության ընթացքը և 1980 թ. դրա գործարկումը Կիևյան փողոցից մինչև Լենինի հրապարակը՝ 4 կայարաններով:

Կսկսվի Արևմտյան օդանավակայանի յուրատեսակ նոր հասալիրի շինարարությունը: Կնախագծվեն և կկառուցվեն այնպիսի խոշոր օբյեկտներ, ինչպիսիք են Դավիթաշենի մեծ կամուրջը, Բարեկամության փողոցին զուգահեռ Աստապայի փողոցը՝ թունելային տարբերակով, Կարմիր բանակի փողոցի և Լենինի պողոտայի հատույթի, ինչպես նաև Սարալանջային փողոցի տրանսպորտային հանգույցները և այլն:

Զեկուցողն այնուհետև անդրադարձավ մայրաքաղաքի տնտեսական ու կուլտուրական կյանքի զարգացման, ինչպես նաև քաղաքի կոմպլեքսային բարեկարգման, կառուցապատման, մասնավորապես, կենտրոնի վերակառուցման հարցերին: Նա մասնավորապես խոսեց նոր հնգամյակում մայրաքաղաքի ժողովրդական կրթության, առողջապահության, մշակութային և սպորտային հիմնարկների ցանցի զգալի ընդլայնման, այդ նպատակի համար հատկացվող կապիտալ ներդրումների մասին:

— Կուսակցության XXV համագումարի դիրեկտիվներին համապատասխան,— շարունակեց ընկ. Ֆ. Ասատրյանը,— 10-րդ հնգամյակում հատուկ ուշադրություն կդարձվի ազգաբնակչության կենսամակարդակի բարձրացմանը, առևտրի, հասարակական սննդի, կենցաղսպասարկման հետագա զարգացմանը: Պետական առևտրի մանրածախ ապրանքաշրջանառության ծավալը մայրաքաղաքում կհասնի 362,6 միլիոն ռուբլով և կհասնի 1.181.600 հազար ռուբլու, որից քաղսովետի գործկոմի առևտրի վարչության գծով՝ 791,1 միլիոն ռուբլի: Նախատեսվում է մանրածախ առևտրի օբյեկտների ցանցն ավելացնել 40,6 հազար քմ-ով, հասարակական սննդանոցներինը՝ 5.000 նստատեղով:

Լուրջ տեղաշարժ կկատարվի կենցաղային սպասարկման ոլորտում. յուրաքանչյուր շնչին ընկնող սպասարկման ծառայությունների չափը նախորդ հինգամյակի համեմատությամբ կավելանա 67 տոկոսով, կապիտալ ներդրումների ծավալն այս ոլորտում կկազմի 21,5 միլիոն ռուբլի:

Էական բարեփոխումներ կկատարվեն կապի ծառայություններում, հյուրանոցային տնտեսությունում, քաղաքային սովետի գործկոմի սիստեմի մեջ մտնող արդյունաբերական ձեռնարկություններում, բնության պահպանության ու բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման ու Երևանի օդային ավազանի առողջացման գործում:

Խոսելով 10-րդ հնգամյակի առաջին տարում մայրաքաղաքի աշխատավորության ձեռք բերած հաջողությունների, ինչպես նաև առանձին թերությունների ու բացթողումների մասին, զեկուցողն անդրադառնում է քաղաքային տնտեսության զարգացման և քաղաքի սոցիալ-կուլտուրական շինարարության 1977 թ. պլանի նախագծին: Դրանում հաշվի են առնվել ինչպես հնգամյա պլանով նախատեսված միջոցառումները: Ուղևորների փոխադրումը ընդհանուր օգտագործման ավտոտրանսպորտով հնգամյակում կավելանա 406 միլիոն ուղևոր-կիլոմետրով: 1980 թ. ուղևորների փոխադրումը քաղաքային էլեկտրատրանսպորտով կկազմի 127 միլիոն մարդ, ընդ որում, փոխադրումները հիմնականում ավելանալու են տրոլեյբուսների հաշվին, զարգացում է ապրելու հատկապես այդ ցանցը:

Այս ոլորտում, որպես ամենակարևոր միջոցառում պետք է համարել հնգամյա պլանով նախատեսված ստորգետնյա արագընթաց էլեկտրատրանսպորտի շինարարության ընթացքը և 1980 թ. դրա գործարկումը Կիևյան փողոցից մինչև Լենինի հրապարակը՝ 4 կայարաններով:

Կսկսվի Արևմտյան օդանավակայանի յուրատեսակ նոր հասալիրի շինարարությունը: Կնախագծվեն և կկառուցվեն այնպիսի խոշոր օբյեկտներ, ինչպիսիք են Դավիթաշենի մեծ կամուրջը, Բարեկամության փողոցին զուգահեռ Աստապայի փողոցը՝ թունելային տարբերակով, Կարմիր բանակի փողոցի և Լենինի պողոտայի հատույթի, ինչպես նաև Սարալանջային փողոցի տրանսպորտային հանգույցները և այլն:

Զեկուցողն այնուհետև անդրադարձավ մայրաքաղաքի տնտեսական ու կուլտուրական կյանքի զարգացման, ինչպես նաև քաղաքի կոմպլեքսային բարեկարգման, կառուցապատման, մասնավորապես, կենտրոնի վերակառուցման հարցերին: Նա մասնավորապես խոսեց նոր հնգամյակում մայրաքաղաքի ժողովրդական կրթության, առողջապահության, մշակութային և սպորտային հիմնարկների ցանցի զգալի ընդլայնման, այդ նպատակի համար հատկացվող կապիտալ ներդրումների մասին:

— Մայրաքաղաքի աշխատավորները,— ասաց զեկուցողը,— խորապես գիտակցելով իրենց առջև դրված լուրջ ու կարևոր խնդիրները, լի են վճռականությամբ՝ հաջողությամբ կատարելու դրանք:

Երևան քաղաքի 1977 թ. բյուջեի նախագծի և 1975 թ. բյուջեի կատարման մասին զեկուցմամբ հանդես եկավ Երբաղսովետի գործկոմի ֆինբաժնի վարիչ, դեպուտատ Գ. Հ. ՄՈՎՍԻՍՅԱՆԸ:

— 10-րդ հնգամյակի առաջին տարում,— ասաց զեկուցողը,— մայրաքաղաքի արդյունաբերական, շինարարական, տրանսպորտային կազմակերպությունները, համեմատած 1975 թ. հետ, ավելի շահութաբեր են աշխատում: Սպասվում է պլանից ավելի բյուջեին մուտքագրել շուրջ 30 միլիոն ռուբլի:

Ինչպես միշտ, իրացման պլանները գերակատարել են էլեկտրալամպերի, կոնյակի, շամպայն-գինիների գործարանները, ծխախոտի, մետաքսի և գինու կոմբինատները, «Հայկոշիկա»-ի և «Հայհագուստա»-ի մեծածախ բազաները: Դրա շնորհիվ բյուջեն ստացավ 14 միլիոն ռուբլու լրացուցիչ շրջառության հարկ:

Չնայած այն հանգամանքին, որ բյուջեի եկամուտների պլանները ընդհանուր առմամբ կատարվելու են, այնուամենայնիվ, առանձին ձեռնարկությունների և կազմակերպությունների անբավարար աշխատանքի հետևանքով բյուջի որոշ բնագավառների պլանները կթերակատարվեն: Այս տեսակետից հատկապես քննադատության են արժանի «Հայէլեկտրամեքենա», «Հայկենցաղքիմ», «Հայհախաձայկի», «Պլաստիկ» միավորումները, գարեջրի գործարանը և այլն:

Քաղաքային սովետի գործկոմին ենթակա օբյեկտները հիմնականում կատարում են բյուջեի հանդեպ իրենց պարտականությունները, սակայն առանձին կազմակերպություններ նույնպես թերակատարում են շահույթի և շահույթից կատարվող վճարումների պլանները: Դրա հետևանքով մի քանի տընտեսական հիմարկներ ընկել են ծանր ֆինանսական վիճակի մեջ, ունեն մեծ չափերի հասնող դեֆիցիտային պարտքեր: Դրանցից են՝ կոմունալ ձեռնարկությունների և բարեկարգման վարչության հատուկ մասնագիտացված շինվարչությունը, «Երևանշին»-ը, 26 կոմխարների անվան շրջանի շինընդհանուր վարչությունը, «Երևաննախագիծ» ինստիտուտը, «Լաֆայետշին» տրեստը: Նշված կազմակերպությունների ղեկավարները պետք է փոխեն աշխատանքի ոճը, կոնկրետ միջոցառումներով բարելավեն իրենց հիմնարկների ֆինանսա-տնտեսական գործունեությունը: Դա առավել ևս հրատապ է ներկայումս, որովհետև շինարարական կազմակերպություններն այժմ աշխատում են տնտեսավարման նոր սիստեմով:

Զեկուցողը կոնկրետ փաստերով վերլուծում է Երբաղսովետի գործկոմին ենթակա մի շարք կազմակերպությունների (բրնակտնտվարչություն, «Երևանշին», «Ֆլորա» սովխոզ և այլն) ֆինանսական գործունեությունը, նշում դրանում առկա թերությունները ու բացթողումները: Դեպուտատների ուշադրությունը հատկապես հրավիրվում է այն փաստի վրա, որ բազմաթիվ օբյեկտներում կապիտալ ներդրումների փոշիացման հետևանքով թերկատարվել են հիմնական ֆոնդերի շահագործման պլանները, ավելացել է անավարտ շինարարության ծավալը:

— Չնայած մի շարք թերություններին,— շարունակում է զեկուցողը,— 1976 թ. ձեռք բերված արդյունքներն անհրաժեշտ պայմաններ են ստեղծել 10-րդ հնգամյակի 2-րդ տարվա աշխատանքները հաջողությամբ սկսելու և կատարելու համար: 1977 թ. բյուջեի նախագծում պլանավորվում են եկամուտներ՝ 144.453 հազար ռուբլի, ծախսերի նկատմամբ եկամուտների գերազանցումը կազմելու է 461,2 հազար ռուբլի, նախորդ տարվա համեմատությամբ բյուջեի ծավալն ավելանում է 2,2 տոկոսով կամ, բացարձակ գումարով, 3.096 հազար ռուբլով:

Այնուհետև զեկուցողը դեպուտատներին ծանոթացնում է ըստ առանձին աղբյուրների բաշխվող եկամուտներին:

Զեկուցողը սեսիայի հաստատմանն է ներկայացնում 1975 թ. բյուջեի կատարողականը:

Հարգելի զեկուցումով հանդես եկավ Երբաղսովետի պլանային-բյուջետային մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ Մ. Լ. ԼԱԱՏՅԱՆԸ:

Զեկուցումների շուրջը ծավալվեց մտքերի փոխանակություն:

— Մեծ աշխատանքի անուն կրող շրջանի աշխատավորական կոլեկտիվները անում են հնարավոր ամեն ինչ՝ թողարկվող արտադրանքի որակը բարելավելու, աշխատանքի արդյունավետությունը բարձրացնելու համար,— իր ելույթում ասաց Լենինյան շրջսովետի գործկոմի նախագահի պաշտոնակատար Մ. ՆԱԶԱՐՅԱՆԸ:— Ձեռնարկություններում լայն տարածում է գտել «Հայէլեկտրամեքենա» արտադրական միավորման գործիքաշինական արտադրամասի, էլեկտրատրանսպորտների գործարանի փաթաթման տեղամասի և մի շարք այլ ձեռնարկությունների կոլեկտիվների «Մեծ Հոկտեմբերի 60-ամյակին՝ 60 հարվածային շաբաթ», «Յուրաքանչյուր հերոգրյակը՝ 4 օրում», «Միայն բարձրորակ արտադրանք» նախաձեռնությունները:

Շրջանի արդյունաբերական ձեռնարկությունները 10-րդ հնգամյակի առաջին տարվա արտադրանքի իրացման պլանը կատարել են 102,4, համախառն արտադրանքինը՝ 102,2 տոկոսով: Դրանից ավելի իրացվել է 21 միլիոն ռուբլու արտադրանք: Եթե 1974 թ. արդյունաբերական ձեռնարկությունների կողմից թողարկվող արտադրանքի միայն 4 տոկոսն է արժանացել պետական որականիշի, ապա այժմ այն կազմում է 10 տոկոս:

Անդրադառնալով աշխատավորության կուլտուր-կենցաղային պայմանների բարելավման, հանգստի կազմակերպման, բնակարանային շինարարության ծավալների հարցերին, ընկ. Մ. Նազարյանը նշեց, որ անցած ամիսներին շրջանում զգալի գործ է կատարվել այդ ուղղությամբ, սակայն քիչ չեն բացթողումները: Աշխատավորության հանգիստը ավելի լավ կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է Երևանյան լճի շրջակայքը բարեկարգել ու ծառապատել, իսկ ամբողջ Հրազդանի կիրճը դարձնել հանգստի գոտի:

«Երևաննախագիծ» ինստիտուտի դիրեկտոր, դեպուտատ Լ. ԳԵՎՈՐԳՅԱՆՆ իր ելույթում ասաց.

— Հանրահայտ է, որ բաղաքների, մասնավորապես՝ մեծ քաղաքների հատակագծումը, նախագծումն ու կառուցապատումը պահանջում են հարցերի կոմպլեքսային լուծում, սակայն ստացվել է այնպես, որ Երևան քաղաքում ջերմամատակարարման, ջրամատակարարման և կոյուղու համար գործող նորմերով պահանջվող անհրաժեշտ գումարների զգալիորեն պակաս իրացումը հանգեցրել է քաղաքի ինժեներական սպասարկման այսօրվա անբավարար վիճակին: Դեռևս չենք հասել բընակելի մակերեսով ապահովման նորմատիվային մակարդակին: Կուլտուր-կենցաղային սպասարկման պահանջի և եղած հնարավորությունների միջև նույնպես կա խզում: Խոսքը, մասնավորապես, վերաբերում է հիմնական հիմնարկներին, մանկական հիմնարկություններին, խանութներին, շուկաներին, հասարակական սննդի օբյեկտներին:

Ելույթ ունեցողն այնուհետև ընդգծեց, որ հանրապետության կառավարության որոշմամբ 358 հեկտար լրացուցիչ տարածություն է հատկացվել կառուցապատման համար: Նախատեսվում է կառուցապատումը ծավալել քաղաքի չորս՝ Արևմրայան, Ավան, Նորք—2 և Էրեբունի միկրոշրջաններում: Վերակառուցման և ընտրովի կառուցապատման աշխատանքներ կատարվեն Նոր-Արեշում, հանրապետական մարզադաշտի բաղամասում և այլուր: Առաջադրված խնդիրը լուծելու համար պահանջվում է բոլորովին այլ մոտեցում: Նախ՝ քաղաքի կառուցապատման մեջ շատ շենքերի արտահայտչականությունը, ճարտարապետական ու գեղարվեստական նկարագիրը կարոտ են որակական վերափոխման: Դրանում մեծ պարտ ունեն ինչպես նախագծողները, այնպես էլ շինարարները:

Պոլիմերների համամիութենական գիտահետազոտական ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղի աշխատակից, քաղսովետի բարեկարգման և կանաչապատման մշտական հանձնաժողովի անդամ Լ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆԸ ընդգծեց, որ զգալի գործ է կատարվել քաղաքի բարեկարգման, կանաչապատման և սանիտարական վիճակի բարելավման ուղղությամբ: Սակայն քիչ չեն նաև թերությունները, բացթողումները: Միանգամայն ցածր է բարեկարգման աշխատանքների որակը: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ նման վիճակ ստեղծվում է պատասխանատվության և պահանջկոտության բացակայության հետևանքով: Հաճախ նախագծային կազմակերպությունները հանձնում են ցածրորակ նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթեր, որոնցում չեն նախատեսվում անհրաժեշտ բոլոր աշխատանքները: Այսպես, փողոցների կառուցումից հետո նկատվում է, որ նախագծում չի նախատեսված անձրևաջրերի խողովակների տեղադրումը, որի հետևանքով ջրերը հոսում, բայրայում են ասֆալտը: Եթե այս ամենին ավելացնենք, որ կանաչ տարածությունների խնամքի և պահպանման գործը չի գտնվում անհրաժեշտ բարձրության վրա, պատկերն ավելի պարզ կդառնա: Բավարար չի կարելի համարել քաղաքի սանիտարական վիճակը, և դրա համար մեղավոր ենք նաև մենք՝ դեպուտատներս:

— Վերջին տարիներին մայրաքաղաքում շահագործման են հանձնվել ավտոբուսային և տաքսամոտորային նոր ձեռնարկություններ, տրոլեյբուսի հավաքայան, եղածները համալրվել են տրանսպորտային նոր միջոցներով, բացվել են ներքաղաքային նոր երթուղիներ,— իր ելույթում ընդգծեց Երբաղսովետի գործկոմի տրանսպորտի բաժնի վարիչ Լ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ,— սակայն ուղևորները իրավացիորեն դժգոհ են տրանսպորտային բարգավաճումից: Հիմնական պատճառներից մեկն այն է, որ նախատեսվածից զգալի չափով քիչ քանակությամբ տրանսպորտային միջոցներ են դուրս բերվում երթուղի: Այսպես, այս տարվա անցած ինն ամսում ընդհանուր առմամբ երթուղի դուրս չեն եկել 39.972 միավոր ավտոբուս, 7.524 միավոր տրոլեյբուս, 9.316 միավոր տրամվայ: Եթե ավելացնենք, որ ժամանակից շուտ հավաքակայան են վերադարձել երթուղի դուրս բերված ավտոբուսների 15,4, տրոլեյբուսների 23,9, տրամվայների 31,6 տոկոսը, պատկերը միանգամայն պարզ կդառնա: Փաստն ինքնին խոսում է այն մասին, որ ավտոբուսային ձեռնարկությունների, էլեկտրատրանսպորտի հավաքակայանների, «հայուղևորտրանս» տրեստի և տրամվայ-տրոլեյբուսի վարչության ղեկավարները պարտի և պատասխանատվության զգացումով չեն մոտենում հանձնարարված գործին, կոնկրետ միջոցներ չեն ձեռնարկում ստեղծված հրավիճակից դուրս գալու համար: Վիճակը, մասնավորապես, մտահոգիչ է № 2983 ավտոբուսային շարասյունում, № 3 տրոլեյբուսային և № 2 տրամվայի հավաքակայաններում:

Երբաղսովետի բնակարանային տնտեսության մշտական հանձնաժողովի նախագահ Վ. ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ իր ելույթում նշեց, որ հիմնական միջոցներ են հատկացվում բնակարանային շինարարության համար, սակայն բնակֆոնդի պահպանությունը փաստորեն գտնվում է անբավարար վիճակում. այդ նպատակի համար հատկացվող միջոցները կամ լրիվ չեն իրացվում, կամ էլ ծախսվում են այլ աշխատանքների կատարման վրա: Ճիշտ է, ՀԿԿ Կենտկոմի հունվարյան (1975 թ.) պլենումից հետո շրջսովետների գործկոմները մի շարք միջոցառումներ են մշակել բնակֆոնդի պահպանումը բարելավելու համար, սակայն արդյունքները դեռևս գոհացուցիչ չեն: Այսպես, ընթացիկ տարվա անցած ինն ամսում հիմնական նորոգման համար նախատեսված 5 միլիոն 286 հազարի դիմաց իրացվել է 4 միլիոն 848 հազար 700 ռուբլի: Վիճակն առանձնապես վատ է Սպանդարյանի, Օրջոնիկիձեի, Շահումյանի և 26 կոմխարների շրջաններում:

— Տարեցտարի բարելավվում է մայրաքաղաքի բնակչության բուժսպասարկման գործը,— ասաց Նորքի մանկական առողջարանի գլխավոր բժիշկ Ե. ԳԱՍՊԱՐՅԱՆԸ,— Ամեն ինչ արվում է հանուն մարդու առողջության: Ուրախալի է, որ վերջին 10 տարում մանկական մահացությունները կրճատվել են 1,5 անգամ: Երկրի բժշկական ուսումնական հաստատություններում և Երևանի բժիշկների կատարելագործման ինստիտուտում ամեն տարի կատարելագործվում և որակավորվում են ավելի քան 300 բժիշկներ: Սակայն ընդհանուր վիճակը դեռևս բավարար չի կարելի համարել. քիչ չեն այն բժիշկները, որոնք կատարելագործման դասընթացներ չեն անցել 10—15, նույնիսկ՝ 20 տարի: Կան նաև բժիշկներ, որոնք հիվանդների նկատմամբ ունեցած իրենց վերաբերմունքով արատավորում են բժշկի վեհ կոչումը:

Դեպուտատների նախագծերի կատարման, այդ գործում առանձին հիմնարկ-ձեռնարկությունների ղեկավարների անտարբեր վերաբերմունքի մասին խոսեց «Ակամատ» գործարանի բանվոր, դեպուտատ Գ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ:

Սեսիան հաստատեց Երևանի քաղաքային տնտեսության զարգացման 1976—1980 թթ. պլանը, քաղաքային տնտեսության ու քաղաքի սոցիալ-կուլտուրական շինարարության 1977 թ. պլանը և Երևանի 1977 թ. բյուջեն ու 1975 թ. բյուջեի կատարողականը:

Դեպուտատներ Հ. ՈՍԿԱՆՅԱՆԸ, Ս. ԱՎԱԳՅԱՆԸ, Գ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ, Ս. ՍԱՍԱԴՅԱՆԸ, Ռ. ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ և Կ. ՎԱՐԱՆՅԱՆԸ սեսիային դիմեցին հարցապնդումով այն մասին, թե գործադիր կոմիտեն ինչ միջոցառումներ է ձեռնարկում ճանապարհների, հետիոտն շարժման համար նախատեսվող ստորգետնյա անցուղիների և տրանսպորտային հանգույցների նախագծման և կառուցման ուղղությամբ: Հարցապնդմանը պատասխանեց Երբաղսովետի գործկոմի անդամ, ճարտարապետական և հատակագծման վարչության պետ, դեպուտատ Ջ. ԹՈՐՈՍՅԱՆԸ: Նա սեսիայի մասնակիցներին ծանոթացրեց այդ ուղղությամբ հնգամյա պլանով նախատեսված ծրագրերին և ընթացիկ աշխատանքներին: Սեսիան այդ առթիվ ընդունեց համապատասխան որոշում:

Սեսիան քննարկեց կազմակերպական հարց. Երբաղսովետի գործկոմի նախագահի տեղակալ ընտրվեց դեպուտատ ՑՈՒՐ. Լ. ՋԱՎԱԴՅԱՆԸ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԻ ՆՈՐ ԴԱՓՆԵԿԻՐՆԵՐԸ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

ԵՍ—1030 էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենան սոցիալիստական երկրների ԷՀՄ-ի միասնական սիստեմի միջին արտադրողականության երրորդ սերունդի մեքենան է: Նա նախատեսված է գիտատեխնիկական և տնտեսական լայն շրջանակի խնդիրներ լուծելու, ինչպես նաև կառավարման ավտոմատացված սիստեմներում օգտագործելու համար:

ԵՍ—1030 մեքենայի բնորոշ առանձնահատկությունն այն է, որ նա լիովին կառուցված է ինտեգրալ միկրոսխեմաների հիման վրա: Հայրենական պրակտիկայում առաջին անգամ ուեիվերսալ նշանակություն ունեցող ԷՀՄ-ի մեջ օգտագործված են հիշողության բլոկներ՝ նուրբ գլանային թաղանթներով, որոնք թույլ են տալիս զգալիորեն նվազեցնել մեքենայի չափերը և բարձրացնել նրա գործողության արագությունն ու հուսալիությունը:

Այդ մոդելում միասնական սիստեմի մոդելների մեջ առաջին անգամ ստեղծված է վերահսկողության և դիագնոստիկայի համակարգ, որն ապահովում է էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենայի աշխատունակության վերականգնումը նվազագույն ժամկետում:

ԵՍ—1030-ի արժանիքներին պետք է վերագրել նաև ծրագրային լիակատար համատեղելիությունը միասնական սիստեմի մյուս ԷՀՄ-ների հետ, նրա մոդուլային կառուցվածքը, որը հնարավորություն է ստեղծում իրականացնելու բազմամեքենա համակարգերի կոմպլեքսավորման տարբեր վարիանտներ և թույլ է տալիս լայն շրջանակներում փոխել նրա օպերատիվ և արտաքին հիշասարքերի ծավալը: Պետք է նշել նաև, որ ԵՍ—1030 ԷՀՄ-ի կազմի մեջ մտնում է մաթեմատիկական ապահովման զարգացած, հատուստ համակարգ, որն իր մեջ ընդգրկում է երկու գործառնական սիստեմ՝ այգոռիթմիկ լեզուներից մեծ քանակությամբ տարբեր մակարդակի փոխադրիչներ և կիրառական ծրագրերի ծրարներ:

Այդ հաշվիչ մեքենան պնտական և միկրառավարական փոքր ձարկումներ է անցել, իսկ նրանում օգտագործված տեխնիկական լուծումները բարձր են գնահատվում:

ԵՍ—1030-ը ներկայումս օգտագործվում է ՍՍՀՄ ժողովրդական տնտեսության շատ ճյուղերում և ՏՊԽ-ի երկրներում:

ԵՍ—1030 ԷՀՄ-ի մշակումը, ժողովրդական տնտեսության մեջ նրա

● ԳՐՈՂԸ ԵՎ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

«ՄԵՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՏԱՐԲԵՐՆԵՐԻ ՉԻ ՀԱՆԴՈՒՐԺՈՒՄ»

(ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՌՈԲԵՐՏ ՌՈԺԴԵՍՏՎԵՆՍԿԻՆ ԳՐՈՂԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԴԻՐՔՈՐՈՇՄԱՆ ՄԱՍԻՆ)

«Մի վախեցիր թշնամիներից, վատթարագույն դեպքում նրանք կարող են սպանել քեզ: Մի վախեցիր բարեկամներից, վատթարագույն դեպքում նրանք կարող են դավաճանել քեզ: Վախեցիր անտարբերներից. նրանք չեն սպանում և չեն դավաճանում, բայց նրանց լռելյայն համաձայնությամբ է, որ երկրի վրա գոյություն ունեն դավաճանությունն ու սպանությունը»:

Այս բառերը իր «Անտարբերների դավադրությունը» վեպի համար բնաբան է ընտրել սովետական գրող Բրունո Յասենսկին: Դրանք իմ հիշողության մեջ մնացել են դեռ մանկուց: Եվ դարձյալ մտաբերեցի այժմ աֆրիկա-ասիական երկրների երիտասարդ գրողների առաջին տաշքենդյան հանդիպման (որը ավարտվեց 1976 թ. հոկտեմբերին) ելույթների կապակցությամբ:

Ահա թե ինչ ասաց, օրինակ, բանաստեղծ Ռոբերտ Ռոժդեստվենսկին. «Աշխարհի բոլոր ճանապարհները, սկսած անտառային սայլուղիներից մինչև խճուղիները, փոքրիկ, փոշոտ արահետներից մինչև տիեզերական մայրուղիները պետք է անցնեն գրողի սրտի միջով: Մեր մասնագիտությունը անտարբերների չի հանդուրժում»:

— Հավանաբար պատահական չէ, որ այդ խոսքերը նման են Հայերիս Հայնեի նշանավոր ասույթին. «Եթե աշխարհը ձեղքվում է, ապա ճեղքն անցնում է բանաստեղծի սրտի միջով».— հարցրեցի Ռոբերտ Ռոժդեստվենսկուն:

— Անշուշտ, պատահական չէ: Իսկական գրականությունը միշտ եղել է սոցիալապես ակտիվ, երբեք չի խորշել աշխարհը հուզող պրոբլեմներից: «Դուք խոսում եք մի լեզվով, որը ես ի վիճակի չեմ հասկանալ,— պատասխանել է ֆրանսիացի գրող Ժորժ Սանդը 1848 թ. իր բարեկամներից մեկին, երբ վերջինս նրան խորհուրդ է տվել ավելի քիչ մտածել քաղաքականության և ավելի շատ՝ պոեզիայի, ոգեշնչման, փառքի մասին,— երբ մարդկությունը մարտնչում է, տառապում և արյունաքամ լինում, ես հրաժարվում եմ մտածել իմ մուսայի և բնարի մասին: Ես չեմ պատկանում այն ինքնասիրահաճված ինտելեկտուալների թվին, որոնք հետևում են իրենց զարկերակին, իմանալու համար, թե ներ-

(Շարունակությունը՝ 4-րդ էջում)

● ՊՈԵԶԻԱՅԻ ԺԱՄ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Հայրենի՜ք,
Ես քո որդին եմ՝ ջահել՝
Վեհությունդ ու փառքդ
գովերգող,
Քո զարունների պահապանն
եմ ես.
Ու ցուրտ հողմերի ճամփեքը
փակող·—
Գիշեր ու ցերեկ նորդ
երկնողն եմ՝
Մուրք ու անարատ հոդդ
հերկողն եմ·—
Ես քո ներկան եմ
ամենապայծառ,
Դեպի արևը՝ քո ուղին
հարթող,
Զուլալ միտքն եմ քո,
պրպտող անվերջ՝
Տիեզերքի մութ գաղտնիքը
բացող·...
Դարերից ծնված դարեր
վերծանող
Քո խոր կնիքն եմ կրում իմ
դեմքին,
Ինձ ուժ են տալիս լեռներդ
խրոխտ
Պատնեշներ դարձած հողմ ու
տարերքին·..
Հայրենիք,
Ես քո որդին եմ զորեղ
Պահապանն եմ քո, դրոշդ
կրող:

ԶԱՎԵՆ ԿԱՍՅԱՆ

Ծովը, ծովը գիտեր,
Միրում էի ես քեզ:
Ավազներին նրա
Քո անունն եմ գրել:
Գիշերները կապույտ
Ատող լույս են թափել
Ծող ու շող են լցրել
Իմ տաղերին:

Խենթացել են, լցվել
Լույս շրերը քեզնով,
Գողացել են, տարել
Քո անունը:
Միայն ծովը գիտեր
Սիրում էի ես քեզ:

ՎԵՐԺՈՒՀԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

***

Մենք միշտ շտապում ենք
Մեր երազների ետևից:
Իսկ մեր հետքերով
Շարժվում են կորուստները:
Մեր երազները՝ շրջանցում են
մահը·
Մեր կորուստները՝ շրջանցում
են մեզ·..
Միայնակ ծառերը
Մեծ կորուստների
հուշարձաններ են՝
Ճանապարհներին:

***

Երազանքները
Նման են ապօրինի ծնունդների·
Նրանց երակներով
Շրջմոլիկի արյուն է հոսում:
Նրանք այն կանանցից են,
Որոնց ձեռք բերելը դյուրին է,
Իսկ բաժանվելը՝ ցավագին:
Նրանք հաճախ են
դավաճանում,
Բայց ավելի հաճախ
Դավաճանում են նրանց:
Երազանքները փղերի նման
Մեռնելիս միայնություն են
փնտրում:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՂԱԶԱՆՉՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ. Աշխատավորների զեղարվեստական ինքնագործունեության համամիութենական փառատոնի եռուն օրեր են:

Մասնագիտական վարպետի բարեկամությամբ են կապված «Կրասնի պրուլետարիա» գործարանի և ՄԵԱՏ-ի կոլեկտիվները: Վեց տարի առաջ մխալագիները գործարանի կոլեկտիվին օգնեցին ստեղծելու բատերական ստուդիա, որի անդամներ դարձան ձեռնարկության բանվոր-ծառայողները: Այսօր գործարանի երիտասարդական թատերական ստուդիան աշխատավորների զեղարվեստական ինքնագործունեության համամիութենական փառատոնի երրորդ տուրի մասնակից է:

ՆԻԱՐՈՒՄ.— Ներկայացումից հետո բանակցական ջերմ զրույցի են բռնվել երկու կոլեկտիվների անդամները:

Լուսանկար՝ Վ. ԵԴՈՐՈՎԻ (ՏԱՍՍ-ի ֆոտոխրոնիկա)

ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

— Ձեր ճաշարանում ի՞նչն է թարմ:
— Դիրեկտորը...

***

— Գոնե ինքդ քեզնից ամաչիր:
— Հա, էլ մարդ չգտա՞ր...

***

— Ինչո՞վ է առատ ձեր գյուղը:
— Որոշումներով...

***

— Ինչո՞ւ ես բոլորին ժրպտում:
— Ինչ իմանա՝ վտանգը ուր-մից կգա...

***

— Դիրեկտորը իր մոտ չէ՞:
— Ոչ, իրենից բաժանվել է:

***

— Ես ինձ կորցրել եմ...
— Ոչ երանի գտնողին...

Հ. ՂԱՋԱՐՅԱՆ

ԵՆԻԱՐՈՒՄ. Լրացավ «Աշխատանքային ռեկորդներ» երգի պարի անսամբլի քսան տարին: Բարձր կատարողական վարպետության համար նրան շնորհվել է ժողովրդականի կոչում:

Անսամբլի խաղացանկում կան ՍՍՀՄ ժողովուրդների երգեր և պարեր: Կոլեկտիվը հանդես է եկել Մոսկվայում, Չիտայում, Վլադիվոստոկում, Կրասնոյարսկում:

Լուսանկար՝ Վ. ԲԵԼՈՎԱՆՈՎԻ (ՏԱՍՍ-ի ֆոտոխրոնիկա)

● «ԵՐԵԿՈՅԱՆ ԵՐԵՎԱՆ»-Ը ԲԱՄ-ՈՒՄ

ՀԱՎԱՍՏԻ ՀԵՔԻԱԹ

(Սկիզբը՝ մեր թերթի № № 220, 225, 229, 230, 237, 240, 243, 249, 257, 261, 266, 275-ում)

13. ՔԱՌԱՏԱԿՍ ՄԵՂԵԴԻ ԱՌԱՋԻՆ. ՔԵՐՈԲ ԵՎ ՄԱՅՐԱՆՈՒՇ

Գուբանասարի գլխին ձյուն է կիսվում, գարնանը հալվում է ձյունը, և ջուրը քշքշալով գնում է ներքև: Թեզխարաբցուն ջուր չի մնում:

Գուբանասարի գլխին ամպեր են կուտակվում, թափվում է ամառն հորդ անձրևը, ջուրը գողգողալով վար է գնում: Թեզխարաբցուն ջուր չի մնում:

Աշնան անձրևից սրսում են Գուբանասարի ծաղիկները, կուչ են գալիս ցրտից, կուլ են տալիս խոնավության վերջին ումպը՝ իրենց զավակներին ժառանգելու համար: Մնացած ջուրը շիթ առ շիթ ձորն է իջնում:

Թեզխարաբցին ջուր չունի ու չունի: Ջուրը նրանից ներքև է աղբյուր ու առվակ դառնում, ինքը, ախր, շատ վերև է, այնքան շատ, որ ուզենա՝ ձեռքով ամպերին բշի կանի: Թեզխարաբցու վարուցանքը չորանում է ու տոչորվում արևից, անասուններին դաբաղն է խփում, ծաղիկը կարմ է մնում, ջրի պակասից բոյ չի քաշում կանաչը:

Փոխվում է Թեզխարաբի անունը, սիրուն ու հնչեղ Գանձասարը շոյում է Գուբանասարին սիրահարված ժողովրդի ինքնասիրությունը, բայց դրանից ջուր չի ավելանում: Գյուղը փրկելու ոչ մի հնար չկա: Հմուտ մասնագետները ուրիշ-ուրիշ գանձեր են գտնում Գանձասարում, դրանք ոսկուն էլ կփոխարինեն, իսկ ջրի դեմ ոչինչ են: Բոլոր նախագծերը հանգում են մի կետի. շատ ավելի հեշտ է, որ գանձասարցին գնա ջրի մոտ, քան ջուրը գա իր մոտ:

Գանձասարցին բարձում է իր քոչը: Նրանից ներքև Սուխոյ Ֆանտանն է, որն այլևս սուխոյ չէ: Նա արդեն ջուր ունի, շա՛տ ջուր, լա՛վ ջուր, սա՛ռը ջուր: Գանձասարցին դառնում է Ֆանտանցի:

Հովիվ Քերոբը ձմեռն է Ֆանտանցի: Ամառը նա իր Գուբանասարում է, նրա հետ է Մայրանուշը, որ մի օր իր կծից ջուր տվեց պապական հովվին, սա էլ շնորհակալության համար մարդ ուղարկեց նրանց տուն, որ նաև ասեն, թե մի գավաթ ջրով ինքը չի կշտացել, մի մեծ կուժ է առել ու կուզենա, որ Մայրանուշն այդ կուժը միշտ լիքը պահի: Թող դա լինի իրենց տան կուժը, երկուսի տան կուժը:

... Մայրանուշը բազում թոռների տատ էր լինելու, իսկ Քերոբի ճակատին միայն հայրություն էր գրված: 41-ին նոր էր բարձրացել Գուբանասար, երբ ներքև կանչեցին: Վերադարձի ճամփան չտեսավ: Վերջին նամակը եկավ Կերչի մոտակայքից: Մեծ Հայրենականում զոհվեց բաջի մահով:

Երեսուներեքերորդ տարին հազարավորների համար ամուսնական կյանքի սկիզբ է դառնում, իսկ Մայրանուշի համար ավարտ էր: Հինգ երեխա, բոլորը աղա, բոլորը միայն ուտող ու մաշող, նրան բաժին էին թողնում մի բարիք՝ հոգսաշատ մայրությունը: Կրվորուհին նայում էր չորս դին և մտածում. «Ի՞նչ է լինելու իմ երեխաների վիճակը, ի՞նչ են անելու նրանք: Ի՞նչ կաներ Քերոբը, եթե նրանց գլխին լիներ»:

Առողջ մտածողություն ուներ Մայրանուշը, տեսնում էր, որ գյուղը ուրիշ ճանապարհով է գընում: Հոնդում են տրակտորները, հացն ու խոտը մեքենան է հնձում, խոսում են կիթն ու ոչխարի խուզը մեքենայացնելու մասին: Չէ, հեռուն պետք է նայել, երեխաներին պետք է արհեստի տալ: Այսպես. զառնարած Թորգոմը՝ երեխաներից ավագը, որ սկսել էր մոր բեռը թեթևացնել, գնաց Երևան, ընդունվեց արհեստագործական ուսումնարան: Հիմա նա Չարենցավանում է աշխատում, ծեփագործ է: Տարբեր ուղիներով արհեստների տիրացան Վոլոդյան, Վարազդատը, Անուշավանը: Ժորան եղբայրների գծից շեղվեց. սպորտի մեջ շնորհիվ դուրս եկավ ու այդպես էլ մարզական աշխատանքով զբաղվեց: Բարին իր հետ, Մայրանուշը դժգոհ չէր: Ամեն մեկը իր հացն էր գտել: Նա մտքով զբրուցում էր Քերոբի հետ, դառնանում իր մենակության համար, հետո մխիթարվում. «Գուբանասարը միայն մաճկալացու չի ծնում, Քերոբ: Տես, որ քո գերդաստանը բանվոր մարդկանց գերդաստան է: Տես, թե նրանք աշխարհ-աշխարհ ինչ պատիվ ունեն»:

ԵՐԿՐՈՐԴ. ԱՆՈՒՇԱՎԱՆ ԵՎ ՍՎԵՏ

Դպրոցական հարգն ու կարգը պահանջում էր, որ առաջինը խոսվի Թորգոմի մասին, մինչդեռ Անուշավանը նախավերջինն է: Բայց ես ինչ անեմ, ճանաչում եմ միայն Անուշավանին, նա է իմ կողքին, շինարարի օրը այդ նրա կենացը խմվեց որպես էքսկավատորով Տայուրայի հողը առաջինը խածողի: Անուշավանի ամբողջ կյանքը դեպի նրպատակը տանող աստիճաններ են, երբեմն լայն, երբեմն նեղ, բայց միշտ դեպի վեր տանող: Ուր պետք է գնա ֆանտանցին, եթե նա հրապուրված է «երկաթի գործով»: Պարզ է՝ Չարենցավան: Երկու բայլի վրա արդյունաբերական քաղաք է ծրնվում, իր կողմը ձգելով տեխնիկայով հրապուրված պատանիներին: Մանավանդ Անուշավանին, որն արդեն օրինակ ունի: Այնտեղ է մեծ եղբայրը՝ Թորգոմը, այնտեղ է մյուս եղբայրը՝ ծեփագործ Վոլոդյան:

Դպրոցն ավարտելուն պես կպավ փականագործությանը: Բանվորական արտահագուստը կրում էր բավականությամբ, բայց կարճ ժամանակ անց պետք է այն փոխարիներ նոր համազգեստով: Բանակում էլ ծառայում էր բարեխղճությամբ. սա գերդաստանի բնորոշ գիծն է: Մայրանուշը Քերոբից փոխ էր առել մի խոսք, դարձրել իր օջախի օրենքը և երեխաների արյան մեջ մտցրել ամեն մի պատառ հացի հետ.

— Գործ մի բռնի, եթե դուրդ չի գալիս: Եթե լավդ ու վատդ չես կարողանում ջոկել, մեղադրիր քեզ, բայց բռնած գործդ մինչև վերջ հասցրու:

Բանակում Անուշավանը վաստակեց մի քանի պատվոգիր, շնորհակալություններ և երրորդ տարին հաշվելու վրա էր, գործի դրեց գերդաստանի օրենքը՝ «... Եթե դուրդ չի գալիս»: Չէ, փականագործությունը լավ արհեստ է, բայց այն չէ, ինչի ձգտում է Անուշավանը: Օջախում մի ուրիշ օրինակ էլ կա, Վարազդատը, հրեն, էքսկավատոր է բշում: Ու՛խ, այ դա մեքենա է, ա՛յ դա գործ է: Այդքան ասում ենք՝ հիմքերի հիմք, այդքան ասում ենք ու մի անգամ չենք խոսառվանում, որ ամեն մի կառույցի հիմքերի հիմքը հենց հիմքն է, որ կա և դա առանց էքսկավատորի չի լինի երբեք:

Անուշավանը Չարենցավան չվերադարձավ: Թե վերադառնար, կարող է աշխատանքային ընկերների աչքերին նայեր, ամաչեր ու նորից հին արհեստին անցներ: Մնաց Երևանում: Հիմարկը և ձեռնարկությունը կարևոր չէր: Կարևորը էքսկավատորն էր, որի մեքենավարի օգնական ձեռակերպվեց Անուշավանը, հետո ընտրություն հանձնեց, ստացավ մեքենավարի իրավունք: Բանտինգ էլ չկար այն ժամանակ, իսկ երբ 64-ին դարձավ քսանհինգ, Մայրանուշը նրան ակնարկեց, որ ընտանիք կազմելը ոչ ուշ է, ոչ էլ այնքան շուտ, որ եթե աչք դրած աղջիկ ունի, թող իզուր տեղը չձգձգի: Կար այդպիսին, անունը՝ Սվետլանա, անունին հակառակ թուխ ու թխամազ, ինչպես որ են Արա Գեղեցիկից այս դին սերող շատ հայուհիներ: Անուշավանը, ընդհակառակը, նախնուց մազաչափ անգամ չի շեղվել, շեկ, խաժակն ու նրա հետ շենությամբ «Հայշինբամում» կարող է մրցել միայն նրա եղբորորդին՝ Ցուրան: Նա հորեղբոր հետ կարող է մրցել ոչ միայն այդ գծով... Բայց այդ մասին քիչ հետո:

Անուշավան, Հովհաննիսյանի նորընծա ընտանիքը կրկին ուղևորվեց հայրենի կողմերը և հիմնադրվեց Հրազդանում, որը, արդեն ժամանակն է առանձնապես շեշտելու, «Հայշինբամի» հիմնական նստատուն է և կադրեր մատակարարողը: 1975-ը Հրազդանի համար վճռական տարի էր, որովհետև այդ գարնանը տարբեր մասնագիտությունների մի մեծ խումբ մարդիկ ձեն-ձենի տված բռնեցին ԲԱՄ-ի ճանապարհը և, ի պատիվ նրանց, ամենից դիմացկունը դուրս եկան: Մաղումները նրանց էլ շորշոփեցին, բայց կորիզը պինդ էր, մնաց:

Անուշավանը, եթե չհաշվենք Ուստ-Կուտում աշխատելու մեկ-երկու ամիսը, արմատական շինարարական է, իսկ որպես բանական հավասարապես լիիրավ ու ամբողջական, որովհետև Ուստ-Կուտից է սկսվում մայրուղին: Թերևս այստեղից էլ սկսվում է վառարգույն ճանապարհով էքսկավատորային երթի ռեկորդը, որը հավասար է 64 կիլոմետրի: Կրիաշարժ էքսկավատորի ժամանակը շատ թանկ է գնահատվում, որ սեփական «ոտքերով» այդքան տարածություն անցնելու հնարավորությունը տրվի նրան: Իսկ այդ դեպքում պարզապես պարտադրվել է...

Հուլիս ամսին ստացվեց կարևոր լուր. «10011 դ» և «12—52» էքսկավատորները Ուստ-Կուտում սպասում են իրենց տիրոջը: «Տերը»՝ Անուշավանը, մի կողմ դրեց հյուսնի ուրագը, հաշվեց շինած գերանաշեն տները (երեք), ձեռքերը լվաց ու՝

— Տղերք, ես գնացի:

— Բարի ճանապարհ, բարի վերադարձ...

Տասն օր Ուստ-Կուտում բանակցություններ էր վարում, որ հարյուր տոննա բեռնամբարձությամբ ավտոսայլ արժեքավոր էքսկավատորները հերթով փոխադրելու համար: Եվ երբ հույսերը նվազելու հետ համբերությունն էլ պրծավ, նա գործի գցեց էքսկավատորի շարժիչն ու մոտեցավ Լենային: Չորս օր էքսկավատորը տանջվում էր Տայուրա հասնելու համար, իր տանջանքը բարիք դարձնելով մյուսների համար, որովհետև շատ հաճախ, հիշելով իր հիմնական դերը, շակում էր ճանապարհը: Անուշավանը քնում էր տայգայի որևէ բացատում, եթե կարելի է աչք խաբելը քուն համարել: Կրակի վրա տաքացնում էր պահածոյի տուփը, հանում բարբուտացած հացը և, կողքին դնելով բիթեղյա ջրամանը, վայելում էր իր նախաճաշը, ճաշը կամ ընթրիքը, որն ուզում եք համարեք՝ ուտում էր մի անգամ:

Երկրորդ էքսկավատորը նույնպես իր ոտքով հասավ Տայուրա, հասավ ճիշտ ժամանակին, «Մագիրուս» բեռնատարների հետ միասին, և «Հայշինբամի» մեքենայական պարկը միանգամից հզորացավ: Օգոստոսի 1-ին Անուշավանը բարձրացրեց առաջին շերեփը և լցրեց «Մագիրուսի» թափքը: Դա շատ նշանակալից պահ էր և շատ խորհրդանշական. նա փորում էր կայարանի շենքի տեղը:

... Երեկո է: Ձյուն է մաղում: Մուշտակավորված Տայուրան դրսից տուն է փախչում: Մենք, մի քանի հոգի, հանդարտ զրուցում ենք դեսից-դենից: Սենյակում տաք է, հաճելի, աշխատանքային օրը մեզ համար ավարտվել է, և մեզ մարակով էլ դուրս չես քշի: Ով գլուխ ունի տարբեր տիպի մորթիապատ զգեստներ քաշել վրան, ոտքերին փաթաթաններ փաթաթել, սապոգ կամ թաղիքե կոշիկներ հագնել, մի խոսքով, անցնել այն արարողությունը, որ անցնում է ցրտից ամեն մի մարդ, երբ ուզում է դուրս գալ թեկուզ մի վայրկյանով: Շատ տարածված ու հարգի է դպրոցական դասագրքից վերցված երկտողը.

«Թե տաղ ես՝ դուրս գնա,
Քիթդ այնտեղ կմնա...»

Մենք զրուցում ենք, իսկ Անուշավանը ստեպ-ստեպ նարցնում է.

— Ժամը քանի՞սն է:

— Հոգի հանեցիր, էլի,— բարկանում է տաղներից մեկը,— տար տեղ ես գտել՝ նստի ու մնա: Ժամը քանիսն է, հա քանիսն է: Հանգիստ թող:

— Աչքիս վրա, հենց հիմա ձեզ հանգիստ թողեմ,— ասում է նա ու ելնում տեղից:

— Լսիր, նեղացա՞ր:

— Բա ոնց: Գնամ էքսկավատորը դռռացնեմ, սի քիչ սիրտս լենանա:

— Դե, ասա հերթափոխն ես, էլի...

Երկրորդ հերթափոխն սկսվում է երեկոյան ժամը 8-ին: Այդ ժամից վեր՝ ատանամանիքը կրկնապատիկ է: Ու մտածիր, թե ինչ ջանքերի գնով է Անուշավանը փորելու 15-րդ շենքի հիմքը: Բայց որ փորելու է՝ մի կասկածիր:

ՌԱՖԱՅԵԼ ՀԱՄԲԱՐՅԱՆ

(Շարունակելի)

ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ԲԱՄ, ՏԱՅՈՒՐԱ

ԴԱՐԻ ԿԱՌՈՒՅՑԸ

Էքսկավատորավար Անուշավան Հովհաննիսյան:
Նկար՝ ԼԻԴԱ ՆԱՆԱՄԵՐՅԱՆԻ

● ԵՐԳԻԾԱՆՔ

ԹԵ ԻՆՉՊԵՍ ԵՍ ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ ԴԱՐՁԱ

Ամեն ինչ սկսվեց այն պահից, երբ ես մտա խանութ կոշիկ գնելու:

— Ներեցեք, հառաջուչարս համարի կոշիկ չունե՞ք,— հարցնում եմ վաճառողուհուն:

Բայց, ո՞վ հուշէ: Վաճառող աղջիկն իմ աչքի առաջ, ճակատը վերափոխվում է քարե արձանի, դառնալով նամ ու անշաղարշ, ինչպես եգիպտական սֆինքս:

Ես՝ չե՞մ լսում, հառաջուչարս համարի կոշիկ...

Նա՝ ոչ մի պատասխան:

Բայց հայացքով նայում է ինձ, ինչպես դատարկության մեջ, հետո հառնչում է ու սկսում ֆչփչալ բնկերուհու ականջին:

— Ազի՛ջ, մի մարդ էլ չկա, որ հնար գտայ անենք...

Ուշադրություն գրավելու համար ես բարձրացնում եմ ձեռքերս, սկսում շաղախս և շնչի պակաս: Ես՝ չե՞մ լսում, հառաջուչարս համարի կոշիկ...

Նա՝ ոչ մի պատասխան:

Բայց հայացքով նայում է ինձ, ինչպես դատարկության մեջ, հետո հառնչում է ու սկսում ֆչփչալ բնկերուհու ականջին:

— Ազի՛ջ, մի մարդ էլ չկա, որ հնար գտայ անենք...

Ուշադրություն գրավելու համար ես բարձրացնում եմ ձեռքերս, սկսում շաղախս և շնչի պակաս: Ոչ մի ազդեցություն:

Այսպես շաբաթ նման գլուխս է ցցվում մի միտք. թե շինի՞ ես անեսանելի եմ դարձել: Օրը ցերեկով արևն, ասես, խավարում է: Զգում եմ, որ սուզվում եմ բանձր, անթափանց խավարի մեջ, դանդալով անհուսալի ու անշարժ: Սուզվելու համար շոշափում եմ մարմինս, կամքով ինքս ինձ: Ես կարծես էլի ես եմ, բայց ինչո՞ւ ինձ չեն նկատում:

Հարազ օրը նոր անակնկալ է պատահում անասրանում: Նստում եմ սեղանի մոտ և սպասում մատուցողին. նա գալիս է, պատվում շուրջս, սպասարկում է բոլորին, բայց ինձ չի նկատում: Զուր եմ ձեռքով նշաներ անում, դանակով շնչչկացնում բաժակին: Ես կարծես գոյություն էլ չունեմ:

Փոքրացում, ցնխաչարք հագուստս ցայտելով, ինձ վրա է պատահում մի ավտոմոբիլիստ: Ոտքից գլուխ բրված, հագիվ մի կողմ եմ փախչում:

Սա արդեն չափազանց է: Ոչ, հարկավոր է վերջնականապես համոզվել՝ անհետա՞ց եմ ես, թե՞ ոչ:

Տան գնալիս նկատում եմ դիմացից եկող մի միլիցիոների: Այ, հիմա ես կխախտեմ ճարը. տեսնեմ, թե անց չի նկատի:

Ես մի գլանակ եմ հանում, կպցնում և դատարկ փաթեթը նետելով, լուցկու հետ նետում եմ մայթին, ուղիղ կարգ ու կանոնի պահպանի ոտքերի տակ:

Ոչ մի ուշադրություն: Քարացած դեմքով միլիցիոները անցնում է իմ կողքով և գնում առաջ: Դագաղած այդ անտարբերությունից, ես նորից նրանից առաջ եմ բնկնում, մտնում ծաղիկավարդ, տարածում կանաչ խոտերը, պակասում վարդերը և նորից դուրս գալիս նրա դիմաց: Համոզված եմ, որ այս անգամ նա կրոնի իմ օձիքից և վարկաբեկ տալով ինչ կտա միլիցիային: Իզա՞ր: Միլիցիոները հայելիակ նվազագույն ուշադրության չի արժանացնում ինձ և ասես աչքերը փակած, անտարբեր անցնում է իմ կողքից:

Կատաղեցնում հանդարտվեցին. ես անհասանելի էի դարձել: Հանկարծ միտքս լուսավարվեց: Ես կամենցի, թե ինչի՞ հետևանք են այն բոլոր ատարբերությունները, որ կատարվում են ինձ հետ վերջին օրերի ընթացքում՝ օրինակ, բնակարանի հերթում առաջինն էի, բայց ինձ չենկատեցին, և բնակարանը ավելցին մի տարեկիկ կնոջ, որը հերթում զբաղում էր 10-րդ տեղը:

Մի բանում էի միայն բանել. վերջին երկու շաբաթվա ընթացքում անընդհատ ուշանում էի աշխատանքից, սակայն չէին նկատում: Օրերով ոչ ոք չէր տեսնում երեսս. շաբաթվա 3 օրը ճիվանդ էի ձևանում, մեկ օր գլուխս էի պատում, վերջին օրը բամբասում գործ չանողների մասին:

Աշխատանքի ժամին կինս էի գնում, ոչ ոք չէր ասում, թե ինչո՞ւ, աշխատելու փոխարեն գիբ էի կարդում, բայց կարծում էին, թե գործ եմ անում:

Այսպես են ասել, թե չկա շարիք, առանց բարիքի: Ինչ ուզում եմ ասել, որ խորը մտածես, լավ բան է անհասանելի լինելը:

Ս. ՄԵԼԻՔՅԱՆ

© National Library of Armenia

«ՄԵՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՏԱՐԲԵՐՆԵՐԻ ՉԻ ՀԱՆԴՈՒՐԺՈՒՄ»

(Սկիզբը՝ 3-րդ էջում)

բանում արդյոք ոգեշնչման բավական շիկացում կա՞...»:

Կարելի՞ է անտարբեր մնալ այժմ, երբ այնքան մարդիկ երկրագնդի վրա շարունակում են տառապել անարդարությունից, սովից, անգրագիտությունից, բազմաթիվ ու բազմապիսի դժբախտություններից:

— Սակայն հակակաց հիմա գրականության, արվեստի շատ ստեղծագործություններ Արևմուտքում առանձնապես հեռու են նրանցից, ովքեր «մարդասիրում են, տառապում»: Անգլիացի գրող Ջեյմս Օլդրիջի վկայությամբ, «Արևմուտքի արվեստը ավելի ու ավելի խորն է ընկղմվում կործանված անհատի, մասնավորապես հենց իրեն՝ արվեստագետի մայրենի տանջանքների նկարագրության մեջ: Այդ գրականության մեջ գերակշռում են ինքնավերլուծությունը, ինքնաբավությունը, հետաքրքրությունը միայն սեփական ապրումների նկատմամբ, նրանում բարգավաճում է հիվանդագին, մոլորյալ գիտակցության և անօգնական ինդիվիդուալիզմի պաշտամունքը»:

— Ճավոր, դա այդպես է, թեև, բարեբախտաբար, բոլորին չի վերաբերում: Բայց ես, օրինակ, դժվարանում եմ հասկանալ, այդպիսի ինդիվիդուալիստական ինքնամեկուսացման դիրքորոշումը տեսակի արդարացում է գտնում որոշ փիլիսոփայական աշխատություններում: Այսպես, անգլիացի էթիկ Հերբերտ Ռիդը հավատացնում է, որ, իբր, արվեստը «իր էությամբ անկախ է քաղաքականությունից, ինչպես ըստ էության, անկախ է բարոյականությունից և մուս ժամանակվոր արժեքներից»: Նա արվեստագետներին կոչ է անում դուրս գալ «բարու և չարի տեսանելիներից», կրկնելով «Բարու և չարի այն կողմում» գրքի հեղինակ Ֆրիդրիխ Նիցշեին, որի փիլիսոփայությունը դարձավ ֆաշիզմի գաղափարախոսության հիմք: Ինչպիսին, Հիտլերին և նրա կամակատարներին իշխանության գալու անելու գործում նպաստեց հատկապես բաղբենիական անտարբերությունը, որը ապշեցրել է նաև որոշ գրողների: Ավաղ, պատմությունը կրկնվում է. հիշենք Չիլին:

Եվ առաջա՞ գնա հրատապ է հնչում դեռ սոցիալիստական ռեալիզմի հիմնադիրներից մեկի՝ Մաքսիմ Գորկու առաջադրած հարցը. «Դուք ու՞մ հետ եք, կուլտուրայի վարպետնե՞ր»:

— Ինչպես հայտնի է, Անգլիայում և Ֆրանսիայում, օրինակ, 6—7 անգամ ավելի քիչ սովետական գրքեր են հրատարակում, քան անգլիական և ֆրանսիական գրքեր՝ ՍՍՀՄ-ում: Դրեթե նույնպիսի հակասական պատկեր է դիտվում նաև Իտալիայի, ԳՖՀ-ի, ԱՄՆ-ի հետ փոխադարձ հարաբերությունների ժամանակ: Դուցե պատճառներից մեկը սովետական գրականության քաղաքացիականությունն է: Ասենք, հենց թեկուզ ձեր գրքերը, հավանաբար, նույնպես ոչ այնքան հաճույքով են հրատարակում Արևմուտքում, իսկ եթե հրատարակում էլ են, ապա միկրոտպաքանակներով, հիշում չէ՞:

— Ճիշտն ասած, հաշվարկներով չեմ զբաղվել: Ես գիտեմ իմ ստեղծագործության արժեքը իմ հայրենիքում, որտեղ իմ գրքերը լույս են տեսնում մեծ տպաքանակներով: Ինձ ուրիշ բան է անհանգստացնում:

Հանդես գալով ԱՄՆ-ի համալսարաններից մեկում, ես ուսանողներին հարցրեցի, թե նրանք մեծ գրողներից ու՞մ են ուսումնասիրում: Մի ֆանտաստիկական պատկեր բացահայտվեց. երկուական կիսամյակ նրանք ուսումնասիրում են նույնիսկ Ռուսաստանում շատ քչերին հայտնի Ելենա Գուրյոի երկերը, որը մեր երկրից հեռացել է հեղափոխությունից հետո: Իսկ մեր գրականության այնպիսի կորիֆեյների, ինչպիսիք են Ալեքսանդր Բլոկը կամ Վլադիմիր Մայակովսկին, անցնում են, այսպես ասած, վարագույրով:

Ճավոր, Արևմուտքում կանխակալ կարծիք կա ստեղծագործության քաղաքացիական թեմայի դեմ: Եվ ավելի հաճախ չեն թարգմանում հենց այն բանաստեղծներին, որոնք ուժեղ են իրենց քաղաքացիական մոտիվներով, աչքի են ընկնում կրքոտ պայքարով քաղաքականության, տարության և աշխարհում տեղի ունեցող ամեն մի անարդարության դեմ:

Եվ մեկ այլ բան ևս. երբ սովետական բանաստեղծները ժամանակում հանդես են գալիս քաղաքականորեն պարզորոշ, գեղարվեստորեն ավարտուն գործերով, նրանց Արևմուտքում «չեն նկատում»: Բայց բավական է, որ մեզանից որևէ մեկը արդարացի բնեռատության ենթարկվի սովետական մամուլում, այնտեղ անմիջապես հայտնվում են այդ հեղինակի «պաշտպանները», նրան բնութագրելով որպես «օպոզիցիոների», «այլախոհի» և այլն, և այլն:

— Երբ Արևմուտքում գրոհում են սոցիալիստական ռեալիզմի գրականության վրա, ապա մասավորապես այսպիսի դատողություն են անում. ռեալիզմը միշտ եղել է այն բանից, որ առանձին անհատի ներաշխարհը կայուն է, ինչպես և նրան շրջապատող արտաքին աշխարհը: Բայց հավատը այդպիսի կայունության նկատմամբ խարխսխվում է հասարակական բարոյականության վրա, որն, իբր, արդեն չկա, այն, իբր, այրել են Օսվենցիմի վառարանների, Հիրոսիմայի ատոմային սնկի մեջ...

— Յուրաքանչյուրին, ով խոսում է Օսվենցիմը, Հիրոսիման, Սոնգմին, Չիլիի համակենտրոնացման ճամբարները ծնած պատճառների մեջ, պարզ է, որ հասարակական բարոյականության ցնցումները ամենևին էլ նրա ներքին ճգնաժամով չեն պայմանավորված: Հանրահայտ է, ասենք, որ երկրորդ համաշխարհային պատերազմում ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակը՝ ամեն ինչից բացի, նաև հասարակական բարոյականության հաղթանակ էր:

Արտասահմանում ինձ հաճախ եղ հարցնում, թե ինչու ես գրում պատերազմի մասին, համարյա չիմանալով այն: Ես պատասխանում եմ, որ գիտեմ և ատում եմ այն, որովհետև պատերազմում են զոհվել իմ ազգականները: Կռվել են հայրը ու մայրս, ինձ շրջապատող ամեն բան և՛ պատերազմի ժամանակ, և՛ նրանից հետո հիշեցնում էր նրա մասին, այս աշխարհի բարու և չարի մասին: Իմ տանը, սեղանին լուսանկարներ կան. վեց ժամացող տղաներ: Դրանք մորս եղբայրներն են: 1941 թ. նրանցից ամենակրտսերը 17 տարեկան էր: Բոլորը մեկնեցին ռազմաճակատ: Վերադարձավ միայն մեկը: 1941—1945 թթ. Հայրենական մեծ պատերազմում սովետական ժողովուրդը կորցրեց իր 20 միլիոն ուստերին ու դուստրերին:

Պատերազմի մասին չգրել չեմ կարող. պատասխանատվություն եմ զգում բոլոր նրանց առջև, ովքեր իրենց կյանքը նվիրաբերեցին մութ ուժերի դեմ մղվող պայքարում: Այդ մասին է իմ «Ռեքվիեմ» պոեմը և ուրիշ շատ բանաստեղծություններ:

Իսկ նրանք, ովքեր աշխատում են թաղել ոչ միայն առանձին գրողների, այլև ամբողջ սերունդների հասարակական բարոյականությունը, ակնհայտորեն թերագնահատում են ֆաշիստական սպառնալիքի, իմպերիալիստական ագրեսիայի դեմ այսօր պայքարող ուժերը:

— Անդրե Մորուան ինչ-որ առիթով նկատել է, որ չափազանց շատ գրողներ կան, որոնք առանձնակի մոայլ բավականություն են ստանում մարդուն եվստացնելուց և բռնության, խայտառակության պատկերներ ցույց տալուց: «Սև» հեղինակներն ընթերցողին ասում են նրա վայրենի բնազդների, կեղծիքի կոմպլեքսների, բայց ոչ այն բարձր բարոյական հատկանիշների մասին, որոնք կան իրականում:

— Մորուան իրավացի է. չարիքը, որ, ավաղ, հանդիպում է կյանքում, դեռ ամբողջ ճշմարտությունը չէ: Չար ուժերի կողքին ակտիվորեն գործում են բարի ուժերը: Իսկ ճշմարտությունը աղավաղել, նշանակում է կամա թե ակամա ջուր լցնել չար ուժերի ջրաղացը:

Անգլացի երիտասարդ արձակագիր Բռայենտուրա Պեն Միլվա Կարդոզուն, նույնը ունենալով տաշբենդյան հանդիպման ժամանակ, ընդգծեց, որ ազգային կուլտուրան չի կարող ստեղծվել համայն մարդկության առջև կանգնած պրոբլեմներից կտրված: Եվ այդ պրոբլեմներից է պայքարը չար ուժերի դեմ:

— ՍՍՀՄ գրողների VI համագումարում, որը տեղի ունեցավ 1976 թվականին, գրականագետի գրասեղանը համնմատեցին մարտադաշտի, ռիսկի դաշտի հետ: Սակայն այդ պայքարը, անշուշտ, հեշտ չէ, երբեմն հարկ է լինում «կանգնել սեփական երգի կոկորդին», ինչպես ասել է Մայակովսկին:

— Այո, սակայն աշխարհը այսպես է կառուցված. պայքարից, քաղաքականությունից դուրս լինելը միայն փիլիսոփայություն չէ, դա յուրատիպ քաղաքականություն է: Միանգամայն կոնկրետ: Որոշակի ավանդույթներ ունեցող: Եվ բազմիցս՝ հանգեցրած աղետի: Վախենք անտարբերներից:

Բանաստեղծ-տրիբուն Նազիմ Հիքմեթն ասել է. «Եթե ես չայրվեմ, եթե դու չայրվես, եթե մենք չայրվենք, ապա այդ ժամանակ ո՞վ կփարատի խավարը»:

ՖԵԼԻՔՍ ՄԵԴՎԵԴԵՎ
(ԱՊՆ)

Օբյեկտիվում՝ Վենեսուելան է

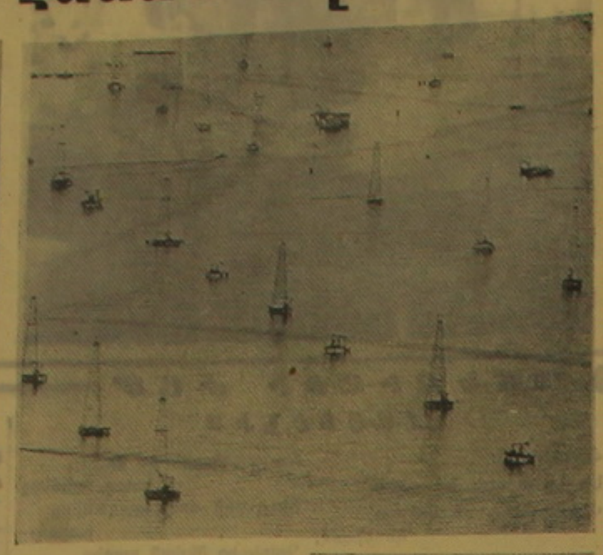

Վենեսուելան Հարավային Ամերիկայի պետություններից մեկն է և իր բնական հարստություններով գրավում է առաջին տեղերից մեկը մայրցամաքում:

Մինչև վերջին ժամանակներս երկրի օգտակար հանածոները անխնա կերպով շահագործվում էին արտասահմանյան մոնոպոլիաների կողմից: Անդրես Կառլոս Պերեսի կառավարությունը ազգայնացրեց նավթի և երկաթաքարի արդյունաբերությունը:

ՆԿԱՐՆԵՐՈՒՄ.— Երկի մայրաքաղաքի՝ Կարակասի ճոճանոցը շրջաններից մեկը:

Կարակասցի աղջիկներ:

Մարակայիբո լիճը Վենեսուելայի ամենամավարիր շրջանն է:

Ադամանդի վաճառք: Ադամանդի արտահանությունը վայլուտայի ստացման աղբյուրներից մեկն է:

(ՏԱՍՍ-ի ֆոտոխրոնիկա)

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՆԵՐԻ ՄԵԾ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Կես դար առաջ Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի որոշմամբ սկսեց լույս տեսնել հանրապետության լուսավորության միանիստրության օրգան «Սովետական մանկավարժ» ամսագիրը:

Ամսագիրը հիմնադրվեց այնպիսի պայմաններում, երբ կոմունիստական կուսակցությունն ու սովետական կառավարությունը հսկայական ջանքեր էին գործադրում սովետական նոր տիպի դպրոց ստեղծելու համար: Եվ այս գործում ժողովրդական կրթության մարմինների ու մասսայական ուսուցչության օգնականներից մեկը դարձավ «Սովետական մանկավարժը»:

«Սովետական մանկավարժը» մշտապես գտնվել է ժողովրդական կրթության զարգացման համար մղվող պայքարի առաջնագծում:

Դեկտեմբերի 2-ին Հայաստանի փոքր դահլիճում տեղի ունեցավ հոբելյանական երեկո՝ նվիրված ամսագրի 50-ամյակին:

Հանդիսավոր երեկոն ներածական խոսքով բաց արեց Հայկական ՍՍՀ լուսավորության մինիստրի առաջին տեղակալ Բ. Ալչյանը:

Հրապարակվում է Հայկական ՍՍՀ Գերագույն սովետի նախագահության հրամանագիրը՝ ամսագիրը հանրապետության Գերագույն սովետի պատվոգրով պարգևատրելու մասին: Հայկական ՍՍՀ Գերագույն սովետի նախագահության նախագահ Հ. Բաղդասարյանը հանդեսի խմբագրությանն է հանձնում կառավարական բարձր պարգևը, որով հանդեսը պարգևատրվել է ամող սերնդի կոմունիստական դաստիարակության գործում ակտիվ մասնակցության, հանրապետությունում մանկավարժական մտքի զարգացման համար և առաջին համարի լույս ընծայման 50-ամյակի կապակցությամբ:

«Սովետական մանկավարժ» հանդեսի անցած ուղու մասին զեկուցեց նրա խմբագիր Մ. Մկրտչյանը:

Հոբելյանի առթիվ ողջույնի խոսք ասացին Երևանի Օրջոնիկիձեի անվան դպրոցի ուսուցչուհի Վ. Աթոյանը, Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների սովետի պրոֆեսիոնալ-տեխնիկական կրթության պետական կոմիտեի նախագահի տեղակալ Հ. Ադասարյանը, Երևանի պետական համալսարանի դոցենտ Հ. Մախչանյանը, «Սովետական Հայաստան» թերթի խմբագրի տեղակալ Ն. Սարուխանյանը, Երևանի Խ. Աբովյանի անվան հայկական մանկավարժական ինստիտուտի հոգեբանության ամբիոնի և պրոբլեմային լաբորատորիայի վարիչ, ՍՍՀՄ մանկավարժական գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Մ. Մազմանյանը, «Լույս» հրատարակչության դիրեկտոր Գ. Բալասանյանը, Վ. Բրյուսովի անվան ռուսաց և օտար լեզուների մանկավարժական ինստիտուտի պրոռեկտոր, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Բ. Եսաջանյանը:

(Արմենպրես)

Խմբագրի տեղակալ՝ Գ. Մ. ՍԻՄՈՆՅԱՆ

ԾՐԱԳՐԵՐ • ԱՌԳԵՐ • ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Դեկտեմբերի 6—12-ի ծրագիրը

Դեկտեմբերի 6-ին

Ժամը 10-ից՝ կինոռեակտիվ հանդիսատեսության ծրագիր:

10.00— Նորություններ։ 10.10 — Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. «Ընկերքին՝ հյուր»։ Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ռուսլան և Լյուդմիլա» (1-ին սերիա)։ 11.50— Գ. «Տեղեկանների աշխարհում»։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Բարձրագույն մաթեմատիկա։ 17.45— Ազգ։ 17.50— «Երիտասարդ հեքիաթ»։ 18.10— Կինոնկարի՝ «Երգը նախորդում էր։ 20.30— Գեղարվեստական ինքնագործունեության համերգ։ 21.05— «Երգեսի լրատու»։ 21.15— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկար՝ «Բալլադ տպագրարանի մասին»։

Դեկտեմբերի 8-ին

10.00— Նորություններ։ 10.10— Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. «Ընկերքին՝ հյուր»։ Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ռուսլան և Լյուդմիլա» (1-ին սերիա)։ 17.15— Ուսումնական հաղորդում՝ «Բարու և չարի այն կողմում» գրքի հեղինակ Ֆրիդրիխ Նիցշեին, որի փիլիսոփայությունը դարձավ ֆաշիզմի գաղափարախոսության հիմք։ Ինչպիսին, Հիտլերին և նրա կամակատարներին իշխանության գալու անելու գործում նպաստեց հատկապես բաղբենիական անտարբերությունը, որը ապշեցրել է նաև որոշ գրողների։ Ավաղ, պատմությունը կրկնվում է. հիշենք Չիլին։ 18.40— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկարի պրեմիերա՝ «Ժամանակի ոգին» (արտադրության «Երևան» ստուդիան)։ 19.30— «Լրատու»։ 20.00— Գ. Հանգիստ՝ «Երաժշտական կյանք»։ 22.45— Գերմանական ժողովրդական ՍՍՀՄ-ի Հեռուստատեսության գովաթի համար (Պրագա)։ 00.15— Նորություններ։

Դեկտեմբերի 7-ին

10.00— Նորություններ։ 10.10 — Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. «Ընկերքին՝ հյուր»։ Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ռուսլան և Լյուդմիլա» (2-րդ սերիա)։ 11.35— Գ. Բալետի արտիստների համերգը։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Անգլերեն՝ բոլորի համար։ 17.45— Գ. Մուլտիպլիկացիոն կինոնկարների ծրագիր։ 18.25— «Հեռաբրիգադ հանգիստների ակում»։ 19.00— Ազգ։ 19.10— «Նորը, առաջադեմը առնչություն»։ 19.30— Համերգ։ 20.00— Գ. «Դարի գործերը»— «Բիթլսի աշխարհում» սերիայից (Մոսկվա)։ 20.30— «Լրատու»։ 21.00— «Գիտության աշխարհում»։ 22.00— «Ժամանակ»։ 22.30— Գ. Ռուսական երաժշտության ոսկե դարը ՍՍՀՄ-ում (Մոսկվա)։ 00.30— Նորություններ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Հեռուստատեսային կինոնկար՝ «Երկրաչափությունը շարունակվում է։ 20.30— Գեղարվեստական ինքնագործունեության համերգ։ 21.05— «Երգեսի լրատու»։ 21.15— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկար՝ «Բալլադ տպագրարանի մասին»։

Դեկտեմբերի 9-ին

10.00— Նորություններ (Մոսկվա)։ 10.10 —Գ. Մարմնամարզության դաս (Մոսկվա)։ 10.30— Գ. Հեռուստատեսային բարձրակարգ գեղարվեստական կինոնկար՝ «Մավրական ամիսը» (2-րդ սերիա, Մոսկվա)։ 11.35— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկարների ծրագիր՝ «Մաթի Բաբչիշ. «Ամառն ավարտվում է Լեռնոյը, «Ամառը, Ամառը»։ 12.30— Ուսումնական հաղորդում՝ «Մուլտիպլիկացիոն կինոնկարի արտադրությունը գեղարվեստական կինոնկարի համար՝ «Ոսկե ձկնիկ» (Մոսկվա)։ 18.40— Ազգ։ 18.50— Սպորտային շաբաթ։ 19.20— Ռուբիոն Ամիրխանյանի երգերը։ 19.45— «Լրատու»։ 20.15— Գ. «Մի՞թե հեռուստատեսային համաբարան— «Աշխատանքի արանքն ու քանակը»։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Ուսումնական հաղորդում՝ «Երգ և գաղտնի»։ 17.55— Կարճամետրաժ կինոնկար երգիչների համար՝ «Դեմքը գծերի մեջ»։ 18.15— «Երիտասարդ հեքիաթ»։ 18.30— Ազգ։ 18.40— Մեր մեկնարանությունը։ 19.00— Կինոստուդիայի երաժշտության համերգ։ 19.30— «Լրատու»։ 20.00— Գ. Յուրաքանչյուրի ռեցեպտ-ի գովաթի համար. «Նախադրյալ» (Պրագա)։ «Ռամենկոս» (Տարին)։ (Դանեցիկ)։ Ընդմիջում՝ Գ. «Սպորտլոտոյի» խաղարկություն։ 22.00— «Ժամանակ»։ 22.30— Ռուսական վարպետներ՝ «Բրենն Զիգուրենները» (Մոսկվա)։ 23.35 — Գ. Հեռուստատեսային հանդես՝ «Երաժշտական կյանք» (Մոսկվա)։ 00.40— Նորություններ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Սովետական երգի երեկո։ 20.30— «Երգեսի լրատու»։ 20.40— Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Տրակտորիստներ»։

Դեկտեմբերի 9-ին

10.00— Նորություններ (Մոսկվա)։ 10.10 —Գ. Մարմնամարզության դաս (Մոսկվա)։ 10.30— Գ. Հեռուստատեսային բարձրակարգ գեղարվեստական կինոնկար՝ «Մավրական ամիսը» (3-րդ սերիա)։ 11.35— Գ. «Մի՞թե հեռուստատեսային լեռնային համաբարան— «Աշխատանքի արանքն ու քանակը»։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Ուսումնական հաղորդում՝ «Երգ և գաղտնի»։ 17.55— Կարճամետրաժ կինոնկարներ երգիչների համար՝ «Դեմքը գծերի մեջ»։ 18.15— «Երիտասարդ հեքիաթ»։ 18.30— Ազգ։ 18.40— Մեր մեկնարանությունը։ 19.00— Կինոստուդիայի երաժշտության համերգ։ 19.30— «Լրատու»։ 20.00— Գ. Յուրաքանչյուրի ռեցեպտ-ի գովաթի համար. «Նախադրյալ» (Պրագա)։ «Ռամենկոս» (Տարին)։ (Դանեցիկ)։ Ընդմիջում՝ Գ. «Սպորտլոտոյի» խաղարկություն։ 22.00— «Ժամանակ»։ 22.30— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկարի պրեմիերա՝ «Ապարան» (արտադրության «Երևան» ստուդիան)։ 22.45— Գրական հանդեսում։ 00.15— Նորություններ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Նվագում է Հասմիկ Լեյլոյանը։ 20.30— «Երգեսի լրատու»։ 20.40— Հեռուստատեսային գեղարվեստական կինոնկար՝ «Տիմ Տալերը կամ վաճառված ծիծաղը» (1-ին սերիա)։

Դեկտեմբերի 10-ին

10.00— Նորություններ։ 10.10— Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. Հեռուստատեսային բարձրակարգ գեղարվեստական կինոնկար՝ «Մավրական ամիսը» (3-րդ սերիա)։ 11.35— Գ. «Մի՞թե հեռուստատեսային լեռնային համաբարան— «Աշխատանքի արանքն ու քանակը»։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Ուսումնական լեզու։ 17.40— Գ. Մուլտիպլիկացիոն կինոնկար՝ «Բուռ-Բիռ-Բուռ և գայլը»։ 18.00— Ազգ։ 18.10— «Ընկերքի հարցը»։ 19.30— Հայրն՝ «Հանցագործ Հորդի համար»։ 20.00— «Լրատու»։ 20.30— Գ. 18.40— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկարի պրեմիերա՝ «Ժամանակի ոգին» (արտադրության «Երևան» ստուդիան)։ 19.30— «Լրատու»։ 20.00— Գ. Հանգիստ՝ «Երաժշտական կյանք»։ 22.45— Գերմանական ժողովրդական ՍՍՀՄ-ի Հեռուստատեսության գովաթի համար (Պրագա)։ 00.15— Նորություններ։

Դեկտեմբերի 7-ին

10.00— Նորություններ։ 10.10 — Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. «Ընկերքին՝ հյուր»։ Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ռուսլան և Լյուդմիլա» (2-րդ սերիա)։ 11.35— Գ. Բալետի արտիստների համերգը։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Անգլերեն՝ բոլորի համար։ 17.45— Գ. Մուլտիպլիկացիոն կինոնկարների ծրագիր։ 18.25— «Հեռաբրիգադ հանգիստների ակում»։ 19.00— Ազգ։ 19.10— «Նորը, առաջադեմը առնչություն»։ 19.30— Համերգ։ 20.00— Գ. «Դարի գործերը»— «Բիթլսի աշխարհում» սերիայից (Մոսկվա)։ 20.30— «Լրատու»։ 21.00— «Գիտության աշխարհում»։ 22.00— «Ժամանակ»։ 22.30— Գ. Ռուսական երաժշտության ոսկե դարը ՍՍՀՄ-ում (Մոսկվա)։ 00.30— Նորություններ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Հեռուստատեսային կինոնկար՝ «Երկրաչափությունը շարունակվում է։ 20.30— Գեղարվեստական ինքնագործունեության համերգ։ 21.05— «Երգեսի լրատու»։ 21.15— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկար՝ «Բալլադ տպագրարանի մասին»։

Դեկտեմբերի 8-ին

10.00— Նորություններ։ 10.10— Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. «Ընկերքին՝ հյուր»։ Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ռուսլան և Լյուդմիլա» (1-ին սերիա)։ 17.15— Ուսումնական հաղորդում՝ «Բարու և չարի այն կողմում» գրքի հեղինակ Ֆրիդրիխ Նիցշեին, որի փիլիսոփայությունը դարձավ ֆաշիզմի գաղափարախոսության հիմք։ Ինչպիսին, Հիտլերին և նրա կամակատարներին իշխանության գալու անելու գործում նպաստեց հատկապես բաղբենիական անտարբերությունը, որը ապշեցրել է նաև որոշ գրողների։ Ավաղ, պատմությունը կրկնվում է. հիշենք Չիլին։ 18.40— Գ. Հեռուստատեսային կինոնկարի պրեմիերա՝ «Ժամանակի ոգին» (արտադրության «Երևան» ստուդիան)։ 19.30— «Լրատու»։ 20.00— Գ. Հանգիստ՝ «Երաժշտական կյանք»։ 22.45— Գերմանական ժողովրդական ՍՍՀՄ-ի Հեռուստատեսության գովաթի համար (Պրագա)։ 00.15— Նորություններ։

Դեկտեմբերի 7-ին

10.00— Նորություններ։ 10.10 — Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. «Ընկերքին՝ հյուր»։ Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ռուսլան և Լյուդմիլա» (2-րդ սերիա)։ 11.35— Գ. Բալետի արտիստների համերգը։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Անգլերեն՝ բոլորի համար։ 17.45— Գ. Մուլտիպլիկացիոն կինոնկարների ծրագիր։ 18.25— «Հեռաբրիգադ հանգիստների ակում»։ 19.00— Ազգ։ 19.10— «Նորը, առաջադեմը առնչություն»։ 19.30— Համերգ։ 20.00— Գ. «Դարի գործերը»— «Բիթլսի աշխարհում» սերիայից (Մոսկվա)։ 20.30— «Լրատու»։ 21.00— «Գիտության աշխարհում»։ 22.00— «Ժամանակ»։ 22.30— Գ. Ռուսական երաժշտության ոսկե դարը ՍՍՀՄ-ում (Մոսկվա)։ 00.30— Նորություններ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Նվագում է Հասմիկ Լեյլոյանը։ 20.30— «Երգեսի լրատու»։ 20.40— Հեռուստատեսային գեղարվեստական կինոնկար՝ «Տիմ Տալերը կամ վաճառված ծիծաղը» (1-ին սերիա)։

Դեկտեմբերի 10-ին

10.00— Նորություններ։ 10.10— Գ. Մարմնամարզության դաս։ 10.30— Գ. Հեռուստատեսային բարձրակարգ գեղարվեստական կինոնկար՝ «Մավրական ամիսը» (3-րդ սերիա)։ 11.35— Գ. «Մի՞թե հեռուստատեսային լեռնային համաբարան— «Աշխատանքի արանքն ու քանակը»։ 17.05— Նորություններ։ 17.15— Ուսումնական լեզու։ 17.40— Գ. Մուլտիպլիկացիոն կինոնկար՝ «Բուռ-Բիռ-Բուռ և գայլը»։ 18.00— Ազգ։ 18.10— «Ընկերքի հարցը»։ 19.30— Հայրն՝ «Հանցագործ Հորդի համար»։ 20.00— «Լրատու»։ 20.30— Գ. 20.40— «Երգեսի լրատու»։ 20.50— Հեռուստատեսային կինոնկար՝ «Զելլուսկինյան գյուղացիները»։

Դեկտեմբերի 12-ին

10.00— Նորություններ (Մոսկվա)։ 10.10— Գ. Մարմնամարզության երեխաների համար (Մոսկվա)։ 10.30— Գ. «Զարթուցիչ» (Մոսկվա)։ 11.00— Ծառայում եմ Սովետական Միությանը (Մոսկվա)։ 12.00— Դաշնամուրային երաժշտության համերգ։ 12.25— Օգնություն ռուս գրականությանն ուսումնասիրողներին. Ա. Ս. Պուշկինի «Օրիորդ գեղջկուհին» վիպակի էկրանավորումը։ 13.35— Հեռուստատեսային կինոնկար երեխաների համար. «Զմրուխտ քաղաքի կախարդը» (2-րդ սերիա)։ 16.00— Գ. «Միջազգային համայնապատկեր» (Մոսկվա)։ 16.30— Գ. Զեավոր լիբերտասարի միջազգային մրցումներ «նվաճել դը Մոսկու թերթի մրցանակի համար (կանաչ, գալա ծրագիր, Մոսկվա)։ 17.00— Գ. «Կինոճանապարհորդություններ ակումբ» (Մոսկվա)։ 18.00 — Գ. Էստրադային կոլեկտիվների հեռուստատեսային մրցույթ-փառատոն։ 19.25— Ռեկլամ։ 19.30— Երգիծական մանրապատմություններ։ 20.10— «Լրատու»։ 20.40— Գ. Հեռուստատեսային գեղարվեստական կինոնկարի պրեմիերա՝ «Տիկին Բովարին» (2-րդ սերիա, Ֆրանսիա)։ 22.00 — «Ժամանակ»։ 22.30— Գ. Երաժշտական ծրագիր «22.30»։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Կինոհամերգ՝ «Նիկոլայ Օգրենիչ»։ 20.30— Հեռուստատեսային գեղարվեստական կինոնկար՝ «Կրեմլի փոստատարը»։ 20.45— «Երևանյան լրատու»։ 20.55— Հեռուստատեսային գեղարվեստական կինոնկար՝ «Տիմ Տալերը կամ վաճառված ծիծաղը» (2-րդ սերիա)։

Դեկտեմբերի 11-ին

10.00— Նորություններ (Մոսկվա)։ 10.10— Գ. Մարմնամարզության դաս (Մոսկվա)։ 10.30— Գ. «ԱՐՎԵՍՏԱՏԱՆ» (Մոսկվա)։ 11.00— Վավերագրական կինոյի ժամ։ 12.00— «Ավելի նշան արագյալ ապրանքներ» (Մոսկվա)։ 12.30— «Լուսապիլ ճանապարհ»։ 13.25— Հեռուստատեսային կինոնկար երեխաների համար. «Զմրուխտ քաղաքի կախարդը» (1-ին սերիա)։ 14.30— Գ. «Սպորտլոտոյի» խաղարկություն (Մոսկվա)։ 14.40— Ֆրանսերենի դաս։ 16.30— Նորություններ։ 16.40— Հայաստանում սովետական բանակի մարտիկների և սահմանապահների համար։ 17.50 — Ազգ։ 18.00— «Զոն բնությունը»։ 18.55— «Կենդանի ակնարքներ»։ 19.40— Մանրապատմությունի հեռուստատեսային թատրոն. Կ. Պաուստովսկի. «Կուլը խոհարարը»։ 20.00— «Լրատու»։ 20.30 — Հեռուստատեսային գեղարվեստական կինոնկարի պրեմիերա՝ «Տիկին Բովարին» (1-ին սերիա, Ֆրանսիա)։ 22.00— «Ժամանակ»։ 22.30— Գ. Զեավոր լիբերտասարի միջազգային մրցումներ «նվաճել դը Մոսկու թերթի մրցանակի համար (սպորտային պարեր, Մոսկվա)։ 24.00— Գ. Երգում է Դեն Թիոր (Մոսկվա)։ 00.20— Նորություններ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Կինոհամերգ՝ «Երգ հանդիպում են բարեկամները»։ 20.40— «Երևանյան լրատու»։ 20.50— Հեռուստատեսային կինոնկար՝ «Զելլուսկինյան գյուղացիները»։

Դեկտեմբերի 12-ին

10.00— Նորություններ (Մոսկվա)։ 10.10— Գ. Մարմնամարզության երեխաների համար (Մոսկվա)։ 10.30— Գ. «Զարթուցիչ» (Մոսկվա)։ 11.00— Ծառայում եմ Սովետական Միությանը (Մոսկվա)։ 12.00— Դաշնամուրային երաժշտության համերգ։ 12.25— Օգնություն ռուս գրականությանն ուսումնասիրողներին. Ա. Ս. Պուշկինի «Օրիորդ գեղջկուհին» վիպակի էկրանավորումը։ 13.35— Հեռուստատեսային կինոնկար երեխաների համար. «Զմրուխտ քաղաքի կախարդը» (2-րդ սերիա)։ 16.00— Գ. «Միջազգային համայնապատկեր» (Մոսկվա)։ 16.30— Գ. Զեավոր լիբերտասարի միջազգային մրցումներ «նվաճել դը Մոսկու թերթի մրցանակի համար (կանաչ, գալա ծրագիր, Մոսկվա)։ 17.00— Գ. «Կինոճանապարհորդություններ ակումբ» (Մոսկվա)։ 18.00 — Գ. Էստրադային կոլեկտիվների հեռուստատեսային մրցույթ-փառատոն։ 19.25— Ռեկլամ։ 19.30— Երգիծական մանրապատմություններ։ 20.10— «Լրատու»։ 20.40— Գ. Հեռուստատեսային գեղարվեստական կինոնկարի պրեմիերա՝ «Տիկին Բովարին» (2-րդ սերիա, Ֆրանսիա)։ 22.00 — «Ժամանակ»։ 22.30— Գ. Երաժշտական ծրագիր «22.30»։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ

20.00— Գ. Կինոհամերգ՝ «Մերձավոր մեղեդիներ»։ 20.30— Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Բոսֆորուսի սիրուհի» (4-րդ սերիա)։

ԵՐԵԿՈՅԱՆ ԷԿՐԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Դեկտեմբերի 28-ից մինչև հունվարի 10-ը
ՆՈՐ ՏԱՐՎԱ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
Ա. ԲԱԲԱՅԱՆ, Տ. ՄԻՐԹԱՐՅԱՆ
ՆԻԿ